

उपत्यकाका सुकुम्बासी बस्ती धमाधम खाली गरिँदै

सकलीभन्दा नक्कली अधिक हुँदा हटाउन सहज

- मनोहरामा ठगे तनाव, केही सुरक्षाकर्मी घाइते

ईश्वरराज ढकाल, काठमाडौं

तस्वीर : अनिल आइडल

सरकारले थापाथली, गैरीगाउँ र मनोहरास्थित खोला किनाराको सुकुम्बासी बस्ती खाली गरेको छ। ती बस्तीहरूमा ४० परिवारका १४१ जनाभन्दा बढीलाई सुकुम्बासी बस्तीबाट हटाएको हो। भवनमा सकलीभन्दा पनि नक्कली सुकुम्बासीको संख्या अधिक रहेको थियो। हिजो सुकुम्बासी बस्ती खाली गर्दा सो तथ्याङ्क मेल खायो। अर्थात् वास्तविक सुकुम्बासीको संख्या अत्यन्तै न्यून थियो। सम्भवतः राजधानीका सबै क्षेत्रमा वास्तविक सुकुम्बासीको संख्या सय बढी ननाघने अनुमान गरिएको छ। भक्तपुरको मनोहरा क्षेत्रमा भने शनिवार साँझ तनाव सिर्जना भएपछि बस्ती खाली गर्न रोकिएको छ। सुकुम्बासीको ढुंगा प्रहारबाट केही सुरक्षाकर्मी घाइते भएका छन्।

प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाहले बुधबार

तीन सुरक्षा निकाय प्रमुखलाई बस्ती खाली गर्न निर्देशन दिनुभएको थियो। लगत्तै शुक्रवार बिहानै माइकिङ गरी शनिवारबाट हटाइएको हो। यसअघि २०७९ मंसिर १२ मा कामपाले थापाथलीको सुकुम्बासी बस्ती खाली गर्न खोज्दा असफल भएको थियो।

त्यसबेला कामपा प्रहरी र सुकुम्बासीबीच खाली गराउने प्रयास हुँदा भडप भएको थियो। राजनीतिक दलको आड पाएका र वर्षौंदेखि बसिरहेका

सुकुम्बासी बस्ती सरकारले खाली गर्न सकेन। हिजो शनिवार तीन स्थानमा शान्तपूर्वक खाली गरेको हो।

नेपाल प्रहरीले घर खाली गराएपछि कामपा प्रहरीले सफा गरेको थियो भने आश्रय नभएका बच्चा, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएकालाई सुरक्षित व्यवस्थापन गरेको थियो। बस्ती खाली गर्ने क्रममा सामान्य भडप भएको थियो।

(क्रमशः पृष्ठ २ मा)

सुकुम्बासीलाई नागार्जुनको सरकारी अपार्टमेन्टमा राखिने काठमाडौं, (नेस)

सरकारले काठमाडौंका पाँचवटा बस्तीबाट हटाइएका सुकुम्बासीलाई नागार्जुनको सरकारी अपार्टमेन्टमा राख्ने तयारी गरेको छ। काठमाडौंका नदी किनाराका सुकुम्बासी बस्ती हटाउने क्रम जारी राखेको सरकारले वास्तविक सुकुम्बासीको उचित व्यवस्थापन गरिने जनाएको छ।

खोला किनाराबाट हटाइएका सुकुम्बासीलाई सम्पर्क गर्न भनिएको प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाहको सचिवालयले जनाएको छ।

(क्रमशः पृष्ठ २ मा)

संघीय निजामती सेवा ऐन नियमित प्रक्रियाबाटै आउने

एक हप्ताभित्रै लोकसेवा आयोगमा पठाइने, जारी हुन केही समय लाग्ने

नेपाल समाचारपत्र, काठमाडौं

सरकारले बहुप्रतीक्षित संघीय निजामती सेवा ऐन नियमित प्रक्रियामार्फत संसद्बाटै ल्याउने भएको छ। अघ्यादेशमार्फत सो ऐन ल्याउने चर्चा चलिरहेको अवस्थामा अब भने सो ऐन संसद्बाटै आउने निश्चित भएको हो।

संघीय मामिला तथा सामान्य

प्रशासन मन्त्रालयले शुक्रवार संघीय निजामती सेवासम्बन्धी विधेयकको मस्यौदा आवश्यक सुझावका लागि सार्वजनिक गरेपछि अब सो ऐन नियमित प्रक्रियाबाटै आउने निश्चित भएको हो। मन्त्रालयकी सचिव चन्द्रकला पौडेलले संघीय निजामती सेवा ऐन अब नियमित प्रक्रियामार्फत संसद्बाटै जारी हुने बताउनुभयो। विधायन ऐन २०७१ को दफा ६ को उपदफा

२ बमोजिम सुझाव मागिएकाले अब नियमित प्रक्रियामार्फत नै ऐन आउने सचिव पौडेलले जानकारी दिनुभयो। मन्त्रालयका अनुसार एक हप्ताभित्र सुझावहरू प्राप्त भएपछि उपयुक्त सुझावहरूलाई समेटेर लोकसेवा आयोगमा पठाउने प्रायोजनार्थ सो विधेयकको मस्यौदा मन्त्रपरिषद्मा पठाइनेछ।

(क्रमशः पृष्ठ २ मा)

पाटन अस्पतालको पार्किङ शुल्क खारेज, बिरामीलाई राहत

सुनील महर्जन, काठमाडौं

स्वास्थ्य उपचारकै क्रममा थप शुल्कको मार खेप्दै आएका बिरामी र बिरामी कुरुवालाई राहत दिँदै उच्च अदालतले पाटन अस्पतालको पार्किङ शुल्क असुली गर्ने निर्णय बढेर गएको छ।

ऋषि राजभण्डारी र रमेशप्रसाद जवालीको संयुक्त इजलासले अस्पतालमा उपचारका लागि आउने बिरामी, कुरुवा तथा सेवाग्राहीबाट पार्किङ शुल्क असुल्दा उनीहरूमाथि थप आर्थिक भार पर्ने ठहर गर्दै उक्त निर्णय उत्प्रेषणको आदेशमार्फत खारेज गरेको हो।

अदालतले अस्पतालजस्तो संवेदनशील क्षेत्रमा उपचार लिन आउने सर्वसाधारणलाई अनावश्यक आर्थिक दबाव दिन नहुने भनेको छ।

आदेशमा भनिएको छ- 'अस्पतालमा भर्ना भएका बिरामी, निजका कुरुवाहरू तथा अस्पतालमा सेवा लिन आउने सेवाग्राहीले पार्किङ गरेका सवारी साधनहरूको पार्किङ शुल्क लिँदा बिरामी तथा सेवाग्राहीलाई थप आर्थिक व्ययभार पर्ने देखिँदा अस्पतालमा उपचार गराउन आउने बिरामी, निजका कुरुवाहरू तथा अस्पतालमा सेवा लिन आउने सेवाग्राहीबाट पार्किङ शुल्क नलिनु।'

(क्रमशः पृष्ठ २ मा)

NEPAL'S FIRST ROAST BATTLE SHOW

CitizenLife Insurance PRESENTS

VS COMEDY BAAZ

प्रत्येक आइतवार बेलुकी ८:०० बजे

POWERED BY

ASSOCIATE SPONSOR

NOODLES PARTNER

SUPPORTED BY

उपत्यकाका...

नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरी बलका सुरक्षाकर्मीको बाबुको उपरिथित रहेकाले तत्काल स्थिति नियन्त्रणमा आएको थियो। लगत्तै नेपाल प्रहरीले बस्तीमा रहेका घरको सामान सार्न सहयोग गरेको थियो।

सामान सारेलगत्तै सहरी विकास मन्त्रालय र कामपाका आधा दर्जन डोजरले भत्काउन सुरु गरेका थिए। थापाथलीमा सक्कलीभन्दा पनि नक्कली सुकुम्बासीको सड्या अत्यधिक रहेको थियो। बस्ती खाली गरेलगत्तै वास्तविक सुकुम्बासीको नाम दर्ता गराउन आग्रह गरेको थियो। तर, अधिकांश डेरा खोजेर सरिसकेका थिए। नगन्यले मात्र सुकुम्बासीको नाम दर्ता गराएका थिए।

काठमाडौँ महानगरपालिका प्रहरी बल प्रमुख विष्णुराज जोशीले बस्ती हटाउन कुनै समस्या नभएको बताउनुभयो। बिहीबार साँफेबाट माइकिङ गरेलगत्तै शुक्रवार दिनभर अधिकशले आफैँ घर खाली गर्न थालेका थिए। उहाँले भन्नुभयो- 'सेल्दरमा राखिएका सबैलाई खाने र बस्ने व्यवस्था महानगरले गरेको छ। कुनै समस्या छैन।' उहाँले वास्तविक सुकुम्बासी पहिचान गरी उनीहरूलाई स्थायी वासस्थानका रूपमा इचंगु आवासमा लैजाने जानकारी दिनुभयो।

प्रधानमन्त्री शाहको सचिवालयले वास्तविक सुकुम्बासीलाई एक महिनाभित्र स्थायी रूपमा बसोबास व्यवस्था गर्न तयारी थालेको छ। सहरी विकासमन्त्री सुनील लम्सालले स्थान उपलब्ध गराउने विषयमा छलफल जारी राख्नुभएको छ।

कामपाले काठमाडौँ उपत्यका विकास प्राधिकरण (केभीडीए), वागमती सभ्यता एकीकृत विकास समितिले सुकुम्बासी भएको भनिएकाको नाम दर्ता गराएका थिए। प्राधिकरणका विकास आयुक्त जानुका ढकालले २९ जनाले सुकुम्बासी भएको प्रमाणसहित नाम दर्ता गराएको जानकारी दिनुभयो। उनीहरू वास्तविक सुकुम्बासी हुन् कि होइनन् भन्ने विषयमा अनुसन्धान गर्न बाँकी रहेको विकास आयुक्त ढकालको भनाइ थियो। प्रमाणीकरण गर्नेक्रममा जम्मा १३ परिवारलाई राधास्वामी सत्सङ्ग भवनमा २९ र ६ परिवारलाई दशरथ रंगशालामा राखिएको छ। यसअघि प्रतिरोधमा उत्रिएका बस्तीका स्थानीयले यसपटक भने चुपचाप आफ्ना सामान सारेका थिए।

शुक्रवार प्रधानमन्त्री बालेनले आफ्नो फेसबुक पेजमा बर्खाको बेला आएको बाढीले बस्ती डुबान पारेको तस्बिर राख्दै सुकुम्बासीको उचित व्यवस्थापन गरिने र हालको बस्ती खाली गर्न सहयोग गर्न अपिल गर्नुभएको थियो। आफू कामपाको मेयर हुँदा हटाउन नसकेको बस्ती प्रधानमन्त्री भएपछि खाली भएको छ। थापाथली र सिनामंगलाको बस्ती खाली गराएको र मनोहरा, सिनामंगलगायतका क्षेत्रमा रहेका बस्ती हटाउने योजना रहेको महानगर प्रहरीबल प्रमुख जोशीले बताउनुभयो। प्रधानमन्त्रीको सचिवालयले सुकुम्बासी बस्तीहरू हटाउने क्रममा साइटमै सुकुम्बासीको व्यवस्थापन र राहत उपलब्ध गराएका थियो। प्रम कार्यालयको निर्देशनमा सबैलाई खाना र खाजाको व्यवस्था थियो।

शनिवार बिहानैदेखि कार्यक्षेत्रमा खटिएको टोलीले बस्ती हटाउने कार्यसँगै तत्कालको

खानाको व्यवस्थापन गर्ने प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाहको सचिवालयले जारी गरेको विज्ञापितमा उल्लेख थियो। सरकारले शनिवार र आइतबार खाली गराइएका सुकुम्बासी बस्तीमा वास्तविक सुकुम्बासीलाई कीर्तिपुरको सत्सङ्गको ठूलो भवन, भक्तपुरस्थित बोडेमा कृषि विकास बैँकको तालिम केन्द्र, भक्तपुरको खरीपाटी र चाँदबागमा सरकारी भवन र खाली जग्गा पनि अस्थायी बसोबासको व्यवस्था गरिने जनाएको छ। योजनाअनुसार पहिलो चरणमा सुन्दरीघाटस्थित सत्सङ्ग भवनमा राखिएको छ। अन्यलाई कसरी व्यवस्थापन गर्नेलगायत विषयमा छलफल जारी छ।

अधिकार सम्पन्न वागमती सभ्यता एकीकृत विकास समितिले २०७९ काठमाडौँका २० वटा वडाका २७ स्थानमा सुकुम्बासी बस्तीमा ३ हजार ४ सय ९६ घरधुरी रहेको तथ्याङ्क सार्वजनिक गरेको थियो। समितिले धोबीखोला, वागमती, विष्णुमती, बालाजुलगायतका क्षेत्रबाट सुकुम्बासी बस्ती हटाएको थियो। खोला किनारमा बसोबास गर्नमध्ये करिब १० प्रतिशतमात्र सुकुम्बासी रहेको तथ्याङ्क छ।

बस्ती खाली गराउने कार्य जारी

सरकारले काठमाडौँ उपत्यकाका नदी किनार, जोषिमपूर्ण सार्वजनिक र सरकारी जग्गा बनाइएका बस्तीहरू खाली गराउने कार्य जारी राखेको छ। यस क्रममा काठमाडौँ महानगरपालिका-११ स्थित थापाथलीमा रहेको बस्ती खाली गरिएको छ भने वडा नम्बर ९ स्थित नैरीगाउँ र वडा नम्बर ३१ स्थित शान्तिनगरमा बस्ती खाली गर्ने क्रम जारी छ।

यसैगरी, काणेश्वरी मनोहरा नगरपालिका वडा नम्बर ८ को गोठार बुद्धचोक र वडा नम्बर ९ को मनोहरा टोलमा रहेका अनधिकृत बस्तीहरू खाली गर्न तयारी भएको छ। अधिकार सम्पन्न वागमती सभ्यता एकीकृत विकास समितिले २०७९ सालमा तयार पारेको प्रतिवेदनअनुसार उपत्यकाका नदी किनारमा ३ हजार ४ सय ९६ घरधुरी अव्यवस्थित बसोबासी छन्। तीमध्ये काठमाडौँ महानगरभित्र २ हजार २ सय ४४ घरधुरी छन् भने काणेश्वरी नगरपालिकामा १०, बुढानीलकण्ठमा १ सय ४६, ललितपुर महानगरभित्र १७ र भक्तपुर नगरपालिकामा ७ सय ७३ अव्यवस्थित बसोबासी छन्।

तीन वर्षको अन्तरालमा केही घर थपिएका हुन सक्छन्। यस आधारमा काठमाडौँ उपत्यकामा फरुडै ४ हजार अव्यवस्थित बसोबासी रहेको अनुमान छ। बस्ती खाली गराउने क्रममा नेपाल प्रहरी र महानगरका सुरक्षाकर्मीहरूले सामान उठाउन र ढुवानी गर्न प्रत्यक्ष सहयोग गरेका छन्। यी क्षेत्रमा बसोबास गरिरहेकाहरूले पनि सरकारको यस कदममा सहयोग गरेपछि थापाथलीमा शान्तिपूर्ण र सौहार्दपूर्ण रूपमा बस्ती खाली गरिएको छ।

हालसम्म थापाथलीमा बसोबास गरिरहेका ६८ परिवार सरकारको सम्पर्कमा आएका छन् भने अन्य स्थानबाट पनि सम्पर्कमा आउने क्रम जारी छ। सम्पर्कमा आएका परिवारहरूलाई दशरथ रंगशाला पुर्‍याएर उनीहरूको विवरण सङ्कलन गरी काठमाडौँका विभिन्न होटलहरूमा राख्ने तयारी छ।

हाललाई परायसी सामानहरू कीर्तिपुरको सुन्दरीघाटस्थित राधास्वामी सत्सङ्ग ब्यास

नेपालमा भिन्नाभिन्नै ठाउँ बनाएर सुरक्षित रूपमा राखिएको छ। अह होटलमा राखिएका परिवारहरू वास्तविक सुकुम्बासी हुन् वा होइनन् भन्ने पहिचान गर्ने कार्य भोलिबाटै सुरु गरिनेछ। वास्तविक सुकुम्बासी ठहरिएका परिवारलाई दुई साताभित्र नागार्जुन नगरपालिका वडा नम्बर १ स्थित सरकारी अपार्टमेन्टमा राखिनेछ। त्यसलगत्तै उनीहरूको दीर्घकालीन व्यवस्थापनको काम सुरु गरिनेछ।

होल्डिङ सेक्टरमा स्वास्थ्य परीक्षण
उपत्यका विकास प्राधिकरणमा दर्ता भएर दशरथ रंगशालामा पुगेका सबै सुकुम्बासीको स्वास्थ्य परीक्षण भएको छ। काठमाडौँ महानगरपालिका-११ को बबरमहल, ३१ को भीमसेनगोला र ३२ वडाको पेप्सीकोलास्थित स्वास्थ्य प्रवर्द्धन केन्द्रमा स्वास्थ्य परीक्षण गरी होल्डिङ सेक्टरमा लम्ने व्यवस्था गरेको छ। सुकुम्बासीलाई कुनै समस्या पर्न नदिन प्रधानमन्त्री सचिवालयले निरन्तर निर्देशन दिइरहेको छ।

सुकुठबासीलाई...

सम्पर्कमा आएका परिवारहरूलाई दशरथ रंगशाला पुर्‍याएर उनीहरूको विवरण सङ्कलन गरी काठमाडौँका विभिन्न होटलहरूमा राखिएको जनाइएको छ। हाललाई धरायसी सामानहरू कीर्तिपुरको सुन्दरीघाटस्थित राधास्वामी सत्सग व्यास नेपालमा भिन्दाभिन्दै ठाउँ बनाएर सुरक्षित रूपमा राखिएको प्रधानमन्त्रीको सचिवालयले जनाएको छ। होटलमा राखिएका परिवार वास्तविक सुकुम्बासी हुन् वा होइनन् भन्ने पहिचान गर्ने कार्य आइतबारबाट सुरु गरिने भएको छ। वास्तविक सुकुम्बासी ठहरिएका परिवारलाई दुई साताभित्र नागार्जुन नगरपालिका-१ स्थित सरकारी अपार्टमेन्टमा राखिने प्रधानमन्त्रीको सचिवालयले जनाएको छ। त्यसलगत्तै उनीहरूको दीर्घकालीन व्यवस्थापनको काम सुरु गर्ने सरकारी योजना छ।

संघीय...

मन्त्रिपरिषद्ले आवश्यक सुझावका लागि लोकसेवामा पठाउने निर्णय गर्नेछ र लोकसेवा आयोगबाट सुझावसहित सो विधेयक मन्त्रालयमा आएपछि मन्त्रालयले केही संशोधनसहित सो विधेयक कानुन न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा पठाउनेछ। कानुन मन्त्रालयबाट अन्तिम भएर आएपछि मन्त्रिपरिषद बैठकले सो विधेयकलाई संसदमा पठाउने निर्णय गर्नेछ। संसदमा पेस भएपछि सो विधेयक पेनको रूप लिएर आउन केही समय लाग्ने बताइएको छ।

गत चैत्र १३ गते सरकारले जारी गरेको सयदिने कार्ययोजनामा ४४ दिनभित्र संघीय निजामती सेवा विधेयक संसदमा पेस गर्ने उल्लेख गरिएको थियो। सोहीअनुसार नै विधेयकको काम अघि बढाइएको मन्त्रालयले जनाएको छ। यद्यपि, सयदिने कार्ययोजनामा उल्लिखित दिनभन्दा केही ढिलाइ हुने देखिएको छ।

यसअधिका सरकारले कैयौं गृहकार्य गर्दा पनि विगत १० वर्षदेखि आउन नसकेको सो पेन वर्तमान बालेन्द्र शाह (बालेन) नेतृत्वको सरकारले भने छिट्टै ल्याउने निश्चितजस्तै भएको छ। यसअघि सो विधेयक संसदमा पेस भएर व्यापक छलफल भए पनि विभिन्न शक्तिकेन्द्र र राजनीतिक दलहरूको स्वार्थका कारण अघि बढ्न सकेको थिएन। पछिल्लो

समय कर्मचारीहरू अवकाश भएको दुई वर्षसम्म कुनै पनि संवैधानिक निकायमा जान नपाउने व्यवस्थासहितको कुलिङ पिरियडका कारण विधेयक अघि बढ्न सकेको थिएन। तर, अहिले बनाइएको विधेयककको प्रस्तावित मस्यौदामा कुलिङ पिरियड यथावत् राखिएको छ। अब सेवानिवृत्त भएका कर्मचारीहरूले दुई वर्षसम्म कुनै पनि संवैधानिका निकायमा नियुक्ति नपाउने करिबकरिब निश्चित भएको हो।

पाटन...

प्रतिष्ठान परिसरमा रहेको भूमिगत पार्किङ क्षेत्र भाडामा दिनेसम्बन्धी बोलपत्र एक राष्ट्रिय दैनिकमा २०८२ असोज २८ गते पहिलोपटक प्रकाशित गरेको थियो। १९ दशमलव ३२४ वर्गफिट भूमिगत पार्किङ क्षेत्रमा सवारी साधन पार्किङ गर्न भाडामा दिन प्रक्रिया अघि बढाएको बेला यसविरुद्ध उच्च अदालतमा रिट निवेदन परेको थियो। हरिभक्त श्रेष्ठ, ललितपुर महानगरपालिका-११ निवासी पृथबिन्दु महर्जन ललितपुर महानगरपालिका-२२ बस्ने नारायण तण्डुकार समेतले रिट दायर गर्नुभएको थियो।

सो रिटमा पार्किङ शुल्क निर्णयले अस्पतालमा बिरामी उपचारका क्रममा स्वास्थ्य लाभ गर्न आउने र बिरामी हेरचार गर्न आउने सर्वसाधारणलाई मर्का पर्ने र थप आर्थिक बोझ हुन भन्दै सो निर्णय बदर गर्न माग गरिएको थियो। रिटमा पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय,, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ललितपुर महानगरपालिकावाले विपक्षी बनाइएको थियो।

यसअघि उच्च अदालतले २०८२ कात्तिक २७ गते पार्किङ टेक्निकमा दिने बोलपत्र आह्वान तत्काल कार्यान्वयन नगर्न पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको नाउंमा अन्तरकालीन आदेश जारी गरेको थियो। त्यसै गरी अदालतले बिरामीका कुरुवाबाहेक अरूको हकमा सम्झौताभन्दा बढी पार्किङ शुल्क नलिनु लिन नलगाउनु भनेको छ। त्यसै गरी सशुल्क पार्किङ गरेका सवारीसाधनहरूको हकमा सम्झौताबमोजिम यथोचित सुरक्षा प्रबन्ध मिलाउनु, मिलाउन लगाउनु भनी विपक्षीमध्येको पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको नाउंमा परमादेशको आदेश जारी गरेको छ।

प्रतिष्ठानले अदालतसमक्ष लिखित जवाफमा अस्पतालजस्तो संवेदनशील क्षेत्रमा जोकोही प्रवेश गरी सवारीसाधनलाई अस्पताल परिसरभित्र जथाभावी अनियन्त्रित तवरले पार्किङ गर्न दिँदा मानिस एवम् सवारीसाधनका कारणले अल्पतालिभ्रत अनावश्यक भिडभाड हुने र यसको प्रत्यक्ष असर बिरामी र निजका कुरुवाहरूलाई पर्न सक्ने उल्लेख गरेको थियो। यसै कुरालाई दृष्टिगत गरी अदालतले बिरामी र कुरुवाबाहेकको हकमा व्यवस्थित गर्नु र सम्झौताभन्दा शुल्क नलिनु भनी परमादेश दिएको हो।

रिट निवेदकका तर्फबाट कपिलचन्द्र पोखरेल, राजु शाक्य, रत्नकोण श्रेष्ठ, युद्धमान महर्जन र उच्च सरकारी कार्यालय पाटनका उपन्यायाधिवक्ता विनोद पौडेल, महानगरपालिकाको तर्फबाट प्रवीण नापित, गणेशकुमार सिलवाल र प्रतिष्ठानको तर्फबाट विजयकुमार बस्नेतले बहस गर्नुभएको थियो।

कैदी मृत्यु प्रकरणको छानबिन

सिन्धुली, (नेस)

प्रहरी हिरासतमा मृत्यु भएका सिन्धुलीको सुनकोशी गाउँपालिका-३ जुम्लीडाँडाका २३ वर्षीय श्रीकृष्ण विकको शव पोस्टमार्टमका लागि काठमाडौँको टिचिङ हस्पिटल पठाइएको छ।

घटनाको निष्पक्ष छानविनका लागि प्रहरी नायब महानिरीक्षकको नेतृत्वमा समिति गठन भएपछि मृतकका परिवारले शव पोस्टमार्टमको प्रक्रिया अगाडि बढाउन सहमत भएका थिए।

शवको पोस्टमार्टम गर्न काठमाडौँ पठाइएको सिन्धुली-२ बाट निर्वाचित सांसद आशिष गजुरेलले बताउनुभयो। छानविन समितिले पोस्टमार्टम रिपोर्ट लगायत घटनासँग सम्बन्धित विषयहरूको छानविन गरी सत्य, तथ्य पत्ता लगाई पीडित पक्षलाई न्याय दिने उहाँको कथन छ।

मृतक विकलाई जबरजस्ती करणी मुद्दाको अनुसन्धानका क्रममा प्रहरीले नियन्त्रणमा लिई इलाका प्रहरी कार्यालय खुर्कोटको हिरासतमा राखिएको थियो। वैशाख ७ गते इलाका प्रहरी कार्यालय खुर्कोटका हिरासत कक्षको शौचालयमा उनले लगाएको सटको सहायताले भृन्डिएको अवस्थामा फेला परेको र उपचारका क्रममा मृत्यु भएको प्रहरीले जनाएको छ। प्रहरी हिरासतमै युवकको

सिद्धार्थ वनस्थलीद्वारा संस्थापक प्राचार्य लक्ष्मण

राजवंशीको सम्मनामा स्मृति दिवस

‘लक्ष्मण राजवंशी शैक्षिक क्षेत्रका उज्ज्वल नक्षत्र र बहुआयमिक व्यक्तित्व’ नेपाल समाचारपत्र, काठमाडौँ

सिद्धार्थ वनस्थली इन्स्टिच्युटले नेपालको शैक्षिक विकासका उज्ज्वल नक्षत्रसमेत रहनुभएका बहुआयमिक व्यक्तित्व तथा आफ्ना संस्थापक प्राचार्य लक्ष्मण राजवंशीको सम्मनामा शुक्रवार ४औँ स्मृति दिवस सम्पन्न गरेको छ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष तथा पूर्व विद्यार्थी डा. सर्वोत्तम श्रेष्ठको अध्यक्षतामा सम्पन्न सो स्मृति दिवसमा विद्यालयका प्रिन्सिपल रूपक राजवंशीले स्वर्गीय लक्ष्मण राजवंशी र उहाँको टिमको त्याग, बलिदान र समर्पणका कारण सिद्धार्थ वनस्थली इन्स्टिच्युटले देशविदेशमा ख्याति राख्दै आजको अवस्थासम्म आउन सफल भएको बताउनुभयो। उहाँले वनस्थलीबाट उत्पादन भएको जनशक्ति आज देश, राज्यव्यवस्था र राजनीतिको माथिल्लो तहसम्म पुग्न सफल हुनु आफूहरूका लागि ठूलो गर्व र अहोभाग्यको विषय भएको बताउनुभयो। प्रिन्सिपल राजवंशीले संस्थापक प्राचार्य र उहाँको टिमले दिलाएको सफलतालाई आफूहरूले

जोगाइराख्नुपर्ने चुनौती रहेको बताउनुभयो।

त्यसक्रममा विद्यालयका पुराना कर्मचारी सन्तपाल डंगोलले संस्थापक प्राचार्य लक्ष्मणको बहुमुखी प्रतिभाका

बारेमा प्रकाश पार्दै उहाँको व्यक्तित्व र क्षमताले इन्स्टिच्युटले उच्चतम सफलता हासिल गर्न सकेको बताउनुभयो। उहाँले लक्ष्मण सर देशकै शैक्षिक उन्नयनका चम्किला तारा रहनुभएको र उहाँकै क्षमताका कारण वनस्थलीले देश र विदेशमा राम्रो प्रतिष्ठा आर्जन गर्न सकेको स्पष्ट पार्नुभयो। स्मृति दिवसमा विद्यालयका पूर्व कर्मचारी संगठनका तर्फबाट राजेश रौनियार तथा अर्जुन केसीले लक्ष्मण राजवंशीका थप योगदान र भूमिकाका बारेमा प्रकाश पारेका थिए। कार्यक्रममा

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष श्रेष्ठ, विद्यालयका शिक्षक ऋषिराम उपाध्याय तथा पूर्व विद्यार्थी यादव भट्टराईलगायतले संस्थापक प्राचार्य लक्ष्मण राजवंशीको बहुआयमिक

व्यक्तित्व र सफलताका बारेमा प्रकाश पार्नुभएको थियो। त्यस अवसरमा विद्यालयमा ३० वर्षसम्म अनवरत सेवा गर्नुभएकी पूर्वाशिक्षिका शारदा मरहट्टालाई सम्मान गरिएको थियो। सम्मानित व्यक्तित्वका बारेमा पूर्वविद्यार्थी यादव भट्टराई र विद्यालयकी भाइस प्रिन्सिपल सुनिता सिंहले प्रकाश पार्नुभएको थियो।

त्यस अवसरमा विद्यालयका सम्पूर्ण शिक्षक शिक्षिका, विद्यार्थी तथा पूर्व विद्यार्थीहरूले संस्थापक प्रिन्सिपल लक्ष्मण राजवंशीको शालिकमा पुष्पगुच्छा अर्पण गरेका थिए।

नागबहालबाट सुरु भएको बुद्धजयन्ती ७५ वर्षमा

नेपाल समाचारपत्र, ललितपुर

राणाशासनविरुद्धको संघर्ष पार गर्दै ललितपुरको नागबहालबाट सुरु भएको बुद्धजयन्ती मनाउने परम्परा यस वर्ष ७५ वर्ष पुगेछ।

यस वर्ष २४७० बुद्ध जयन्ती ७५ वर्ष सार्वजनिक परम्पराको अवसरमा हीरक समारोहका रूपमा मनाउन लागिएको हो। सप्ताहव्यापी विविध कार्यक्रम आयोजना गरी बुद्धजयन्ती हीरक समारोहका मूल समितिले जनाएको छ।

२००९ सालमा तारेमाम संघले ललितपुरमा आयोजना गरेको २४९६औँ बुद्धजयन्ती ललितपुरमा सार्वजनिक रूपमा मनाइएको पहिलो बुद्धजयन्ती थियो। यहीमा सन्दर्भमा यस वर्षको बुद्धजयन्ती हीरक्यवर्ण महाविहार तारेमाम संघ, नागबहालले हीरक समारोहका रूपमा मनाउने निर्णय गरेको पत्रकार भेटघाटमा बताइयो।

राणाकालमा सार्वजनिक रूपमा बुद्ध जयन्ती मनाउन प्रतिबन्ध लगाइएको थियो। २००७ सालको प्रजातन्त्र पुनः स्थापनापश्चात नेपाल भाषाका पहिलो पत्रकारसमेत रहेका भाषासेवी र धार्मिक व्यक्तित्व धर्मादित्य धर्माचार्य (जगतमान वैद्य) प्रा. आशाराम शाक्य, बौद्ध उपासक पूर्णबहादुर शाक्य, सुन उपासक गत वर्ष भिक्षु प्रजारभिमको सहयोगमा नागबहालमा पहिलोपटक

घरमै राहदानी सेवा शुरु

अजिल खत्री, गुल्मी

नागरिकलाई सहज र छरितो सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले जिल्ला प्रशासन कार्यालय गुल्मीले घरमै राहदानी सेवा उपलब्ध गराउन थालेको छ। सेवाग्राहीलाई कार्यालयसम्म धाउनुपर्ने बाध्यता अन्त्य गर्दै सरकारले अधिकांश सेवा घरदैलोरमै भनेर नीतिअनुसार यो कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याइएको हो।

नयाँ व्यवस्थानुसार पहिलो चरणमा रेसुंगा नगरपालिकाका-११, १२ र १४ मा बसोबास गर्ने नागरिकलाई लक्षित गर्दै घरमै पुगेर राहदानीसम्बन्धी सेवा प्रदान गर्न थालिएको जिल्ला प्रशासन कार्यालयले जनाएको छ। यो सेवा विस्तारसँगै विशेष गरी ज्येष्ठ

आएको थियो। त्यस क्रममा गुरु छोकीनिमा रिम्पोछेबाट अभिषेक प्रदान, दुर्लभ कथिर चीवनरदान, महापरित्राण, प्रज्ञापारमिता ग्रन्थ महत्त्वपूर्ण कार्यहरू रहेको समितिले जनाएको छ।

का र्शा थ य क्षा सुमनरत्न शाक्यका अनुसार यस कार्यका लागि ललितपुर महानगरपालिकाले १० लाख रुपियाँ विनियोजन गरेको छ। त्यसै गरी ललितपुर महानगरपालिका-१६ ले ८ लाख विनियोजित गरेको छ। स्थानीय तहको सहयोग र श्रद्धालुमानुभावहरूको स्वेच्छाले दिने सहयोगले बुद्धजयन्ती मनाउन आर्थिक बिन्ता नरहेको पनि कोषाध्यक्ष शाक्यको भनाइ रहेको छ। यस अवस्थामा यसलाई अभिले खीकरण, गतिविधिलाई अफ्र रचनात्मक बनाउनेतिर ध्यान जानुपर्ने पनि उहाँले जोड दिनुभयो।

बुद्धजयन्ती मनाउन हीराकाजी शाक्यको अध्यक्षतामा ३३ सदस्यीय सल्लाहकार समिति, ११ वटा विभिन्न उपकमिटी र विभिन्न टोलका प्रतिनिधि सम्मिलित २४७० बौद्ध जयन्ती हीरक समारोह मूल समिति गठन गरिएको थियो। ‘बुद्धजयन्ती नागबहालबाट सुरु भएको भए पनि यो सबै टोलवासी, जाति र समुदायको हो। सबैको सहभागितामा बुद्धजयन्ती मनाउने छौं’ -महासचिव धाख्वा:ले भन्नुभयो।

नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, अशक्त तथा टाढा दूरीका कारण कार्यालयसम्म पुग्न कठिनाइ भोगिरहेका नागरिकलाई ठूलो राहत मिलेको छ।

यस कार्यक्रमअन्तर्गत जिल्ला प्रशासन कार्यालयसँग समन्वय गर्दै जिल्ला हुलाक कार्यालयले घर-घरमै पुगेर राहदानी वितरण गर्ने जिम्मेवारी लिएको कार्यालय प्रमुख खेतबहादुर खत्रीले बताउनुभयो। सेवा शुभारम्भ कार्यक्रममा बोल्दै प्रमुख जिल्ला अधिकारी ब्रद्रीनाथ गैह्रले नागरिकलाई प्रविधिमैत्री र पहुँचयुक्त सेवा प्रदान गर्नु राज्यको दायित्व भएको उल्लेख गर्नुभयो।

अहिले परीक्षणका रूपमा शुरु गरिएको यो अभियान सफल भएमा क्रमशः जिल्लाभर विस्तार गरिने उहाँको कथन छ।

प्रकाशको ट्युन, स्वस्तिामाको सेन्टर लालिबजारको मै राम्री छु त नि

आगामी शक्रवार रिलीजमा आउने फिल्म **लालिबजार**का लागि गायक तथा संगीतकार प्रकाश सप्तले तयार गरेको गीत **मै राम्री छु त नीको छोटो अंश** सार्वजनिक गरिएको छ।

षट्कोण आर्ट्सको युट्युब च्यानलबाट सार्वजनिक गरिएको गीतमा दीपिका ब्यम्बु मगरको स्वर रहेको छ भने कोरसमा रजिता विश्वकर्मा, विन्दु बिबी, सुनिता सुनार, मनोज बिक र गोविन्द अनेकले साथ दिएका छन्। गीतमा शब्द र संगीत सप्तलेले रहेको छ। सार्वजनिक अंशमा फिल्मकी मुख्य कलाकार स्वस्तिमा खड्कासँगै रवीन्द्र सिंह बानियाँ, मुकुन्द श्रेष्ठ र जानकी कडायतलाई फिचर्ड गरिएको छ। कोरियोग्राफी प्रदीप लामाले गरेका हुन्। नारी सुन्दरताको प्रस्तुति रहेको गीतको भिडियोमा स्वस्तिमालाई केन्द्रमा राखिएको छ, जसको क्लिप सामाजिक सञ्जाल-टिकटक, फेसबुक रिल्स र युट्युब शर्दामा प्रयोग हुन थालिसकेको छ।

गीतको पूरा संस्करण भने फिल्म रिलिजसँगै हल मेमात्र हेर्न सकिने निर्माण पक्षले जनाएको छ। यसअघि सार्वजनिक ट्रेलरले पनि राम्रो प्रतिक्रिया पाएको थियो। युट्युब ट्रेन्डिङमा प्रवेश गर्न सफल ट्रेलर हाल मुभी चार्टटर्फ शीर्ष स्थान नजिकै टिकिरहेको छ। ट्रेलरमा स्वस्तिमासँगै रवीन्द्रसिंह बानियाँ, बालकलाकार समाहरा थापा र डेब्यु कलाकारद्वय प्रशांसा सुवेदी तथा

विशाल देवकोटाको अभिनयलाई दर्शकले सकारात्मक रूपमा लिएका छन्।

फिल्म आमाछोरीको सम्बन्धमा आधारित छ र बादी समुदायमा विद्यमान नाथियाजस्तो कृपयाको कथा उठाइएको छ। छोरीको सुरक्षाका लागि आमाले गर्ने सघर्ष कथा केन्द्रमा राखिएको फिल्ममा स्वस्तिमा आमाको भूमिकामा देखिएकी छिन्।

षट्कोण आर्ट्सले यसअघि **जात्रा**, **जात्रै जात्रा**, **महापुरुष** र **महाजात्रा**जस्ता सफल फिल्म निर्माण गरिसकेको छ। यसपटक भने निर्देशनको जिम्मा यम थापाले सम्हालेका छन्। **रज्जा रानी**, **हुरे** र **मेरी मामु** निर्देशन गरिसकेका थापाले **लालिबजार**लाई पनि विशेष प्रधान शैलीमा प्रस्तुत गरेका छन्।

फिल्मको पटकथा तथा संवाद निर्देशन थापा र प्रदीप भट्टराईले संयुक्त रूपमा तयार गरेका छन्। भट्टराई यस फिल्ममा कार्यकारी निर्माताको भूमिकामा छन् भने निर्माता म्याक्स दीपेश खत्री र रवीन्द्रसिंह बानियाँ हुन्।

बिर्दियाको राजापुरमा छायांकन गरिएको फिल्ममा स्वस्तिमा, रवीन्द्रसिंह बानियाँ, समाहरा थापा, मुकुन्दकुमार श्रेष्ठ, अभय बराल, प्रेम पाण्डे, प्रदीप ढकाल, आशा पौडेललगायतका कलाकारले अभिनय गरेका छन् भने विशाल देवकोटा र प्रशांसा सुवेदीले डेब्यु पाएका छन्।

सगुन बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

मुख्य कार्यालय : हरिवन-११, सर्लाही, फोन : ०४६-५३०५७९, ५३०३८३

गैर बैकिङ्ग सम्पत्ति विक्री सम्बन्धी सूचना

(सूचना प्रकाशित मिति २०८३/०१/१३)
यस सगुन बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.को नाममा हरिवन मालपोत कार्यालयमा दर्ता श्रेस्ता कायम रहेको तपशिल बमोजिमको गैर बैकिङ्ग सम्पत्तिहरू जहाँ जस्तो अवस्थामा छ, सोही अवस्थामा गोज्य शिलबन्दी बोलचालबाट विक्री गरिने भएकोले हुँदा उक्त सम्पत्ति खरिद गर्न इच्छुक व्यक्ति वा संघ संस्थाहरूले निम्न लिखित शर्त बन्दैरहेको अन्तिममा रही यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले ३५ दिन (२०८३/०२/१७ भित्र) उक्त दिन सार्वजनिक बिदा परेमा कार्यालय खुलेको दिन) यस संस्थाको मुख्य कार्यालय-११, हरिवन सर्लाहीमा गोज्य शिलबन्दी बोलचाल पेश गर्नु हुन यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ।

विक्री गरिने गैर बैकिङ्ग सम्पत्तिहरूको विवरणः

क्र.सं.	जग्गाको साविक ठेगाना	कि.नं.	क्षेत्रफल	नुसतत मूल्य
१)	हरिवन ८/ज	५४२	०-०-१०-०	१,०३०,०४१/६९
२)	लक्ष्मीपुर कोद्राह ९/क	५५६	०-०-४-०	१,२९३,९३१/३९
३)	हरिवन ३/घ	४८३	०-५-०-०	१३,२९,६८५/७१
४)	हरिवन ७/क	२२४६	०-०-१५-०	१४,४७,५४९/४८
५)	हरिवन ७/क	२२४७	०-०-१५-०	१३,६२,०८८/५७
६)	हरिवन ७/क	२२३३	०-०-७-०	८,०५,८७४/६२
७)	हरिवन ७/ड	१८५२	०-२-६-०	९,८७,९६२/५३
८)	हरिवन ७/ड	१८५३	०-२-०-०	९,८७,९६२/५३
९)	हरिवन ५/च	७७८	०-०-११-०	६,३६,८००/९०
१०)	जब्दी ६/ख	६७०	०-४-०-०	२,३३,३४४/८१
११)	हरिवन २/क	८०३	०-०-९-०	४,५७,१९७/२८
१२)	हरिवन ७/क	२०३१	०-२-०-०	४,५७,१९७/२८
१३)	हरिपुर ९/ख	५०८	०-१२-८-८	७९,३३,८८९/२९
१४)	हरिपुर ९/ख	२२१	०-०-०-०	८६२,९५५/५०
१५)	हरिवन ९/ख	१९४	०-६-५-०	१२,५३,४८०/८०

- शर्त तथा बन्देजहरू :
- शिलबन्दी बोलचाल यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले ३५ दिन भित्र यस संस्थाको मुख्य कार्यालय हरिवन ११, सर्लाहीमा कार्यालय समय भित्र बुझाउन पर्नेछ। सो दिन बिदा परेमा सोको भोलिपल्ट कार्यालय समय भित्र बुझाउनु पर्नेछ।
  - बोलचालबाटको हस्ताक्षर सहितको शिलबन्दी गरि खासमा बाहिर्पट्टी जग्गा विक्रीको बोलचाल भनी स्पष्ट रूपमा लेखिएको हुनु पर्नेछ साथै बोलचालवालाको नाम, ठेगाना र सम्पर्क नं. स्पष्ट लेखिएको हुनुपर्नेछ।
  - शिलबन्दी बोलचाल आवेदन फारम यस संस्थाको मुख्य कार्यालय, हरिवनबाट र. १,०००/- (पछि फिर्ता नहुने गरी) तिरी प्राप्त गर्न सकिनेछ।
  - आफुले कबोल गरेको रकम अंक र अक्षरमा स्पष्ट रूपमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ। अंक र अक्षरमा फरक पर्न गएमा अक्षरलाई मान्यता दिइनेछ।
  - आफुले कबोल गरेको रकमको कतिपया १० प्रतिशतले हुन आउने रकम धरीटी वापत यस संस्थाको नाममा रहेको नेपाल बैंक लि. हरिवन शाखाको चलती खाता नं. १३२००१०१००८९११०००००१ मा जम्मा गरेको धोरण वा रसिद बोलचाल साथ संलग्न गर्नुपर्नेछ।
  - विक्री सम्बन्धी निर्णय नभएसम्म धरीटी रकम फिर्ता माग गर्न र ब्याज दावी गर्न पाइनेछैन।
  - म्याद नाघी, रित नपुगी आएका वा कुनै शर्त समावेश गरि आएको बोलचाल उपर कुनै कारवाही गरिनेछैन।
  - गोज्य शिलबन्दी बोलचाल रिवकृत गर्न वा नार्ने अधिकार यस संस्थामा निहित रहनेछ।
  - बोलचाल रिवकृत भएमा निजले सोको सूचना पाएको ७ दिन भित्र सम्पूर्ण रकम जम्मा गर्नुपर्नेछ। नामसारी गर्दा लाम्ने दस्तुर, पुँजीगत लाम्कार र आवश्यक दैनन्दसुर बोलचाल पेश गर्नुपर्ने बहन गर्नुपर्नेछ।
  - माथि उल्लेखित सम्पत्ति निरीक्षण गर्न चाहेमा बोलचाल पेश गर्नु अगावै सगुन बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. को कार्यालयमा सम्पर्क राखि निरीक्षण गर्न सकिनेछ।
  - यो बोलचाल मिति २०८२ साल जेठ १८ गते दिनको दिउसो ३:०० बजे यस संस्थाको मुख्य कार्यालय हरिवन-११, सर्लाहीमा बोलचालवाला वा निजको आधिकारीक प्रतिनिधि र विभिन्न सरकारी कार्यालयहरूको रोहवरमा बोलचाल खोल्नेछ। साथै सो दिन सार्वजनिक बिदा परेमा भोलिपल्ट कार्यालय खुलेको दिन उल्लेखित समयमा बोलचाल खोल्नेछ। बोलचालबाट वा निजको प्रतिनिधि बोलचाल खेल्ने समयमा उपस्थित नभएमा बोलचाल खोल्न बाधा परेको मानिनेछैन। अन्य शर्तहरू बोलचाल फारममा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछन् र ती शर्त बन्देजहरू यसै सूचनाको अन्तिम अंग मानिनेछन्।

अधिकतम सुद्व विन्ती मूल्य (MRP) प्रकाशनको सूचना

यस Triveni Byapar Co. Pvt. Ltd. कम्पनीले THAILAND बाट पैठारी गरेको देहायको मालवस्तुहरूको अधिकतम सुद्व विन्ती मूल्य (MRP) निम्न बमोजिम भएको व्यहोरा सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ।

S.No.	Description	SIZE	Brand	Model	Capacity	Origin	Unit	Per Unit Prices	MRP
1	AIR CONDITIONER	1 TON	SAMSUNG	AR50F12C1RHNRC	N/A	THAILAND	PCS	119,990	119,990
2	AIR CONDITIONER	1.5 TON	SAMSUNG	AR50F18C1RHNRC	N/A	THAILAND	PCS	154,990	154,990
3	AIR CONDITIONER	2 TON	SAMSUNG	AR50F24C1RHNRC	N/A	THAILAND	PCS	192,990	192,990

विक्रेता फर्मको नाम : **Triveni Byapar Co. Pvt. Ltd.**
ठेगाना : **Putalisadak, Kathmandu**
प्यान नं. : 300058143
फोन नं. : 01-4242317

अधिकतम सुद्व विन्ती मूल्य (MRP) प्रकाशनको सूचना

यस Triveni Byapar Co. Pvt. Ltd. कम्पनीले INDIA बाट पैठारी गरेको देहायको मालवस्तुहरूको अधिकतम सुद्व विन्ती मूल्य (MRP) निम्न बमोजिम भएको व्यहोरा सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ।

S.No.	Description	SIZE	Brand	Model	Capacity	Origin	Unit	Per Unit Prices	MRP
1	REFRIGERATOR	180 LTRS	YASUDA	YHDC180RLN	N/A	INDIA	PCS	29,150	29,150
2	WASHING MACHINE	8 KG	AKARITEK	AK-TPI80	N/A	INDIA	PCS	35,948	35,948
3	WASHING MACHINE	9 KG	AKARITEK	AK-TPI90	N/A	INDIA	PCS	38,954	38,954
4	WASHING MACHINE	7 KG	AKARITEK	AK-SAG70	N/A	INDIA	PCS	20,654	20,654
5	WASHING MACHINE	8 KG	AKARITEK	AK-SAG80	N/A	INDIA	PCS	21,961	21,961
6	REFRIGERATOR	180 LTRS	YASUDA	YSDS180RLF	N/A	INDIA	PCS	27,712	27,712
7	REFRIGERATOR	180 LTRS	YASUDA	YSDS180SH	N/A	INDIA	PCS	25,882	25,882

विक्रेता फर्मको नाम : **Triveni Byapar Co. Pvt. Ltd.**
ठेगाना : **Putalisadak, Kathmandu**
प्यान नं. : 300058143
फोन नं. : 01-4242317

यम र सरिताको सधैं तिमी

गायक यम बराल र गायिका सरिता भारतीयको स्वरमा **सधैं तिमी** बोलको गीत भिडियोसहित सार्वजनिक गरिएको छ।

गीतको भिडियोले प्रेमी-प्रेमिकाबीचको मायासँगै सानो-सानो नोकफोकलाई रोचक ढंगले प्रस्तुत गरेको छ। लोक लयमा आधारित गीतमा संगीत र संयोजन ओम सुनारको छ। गीतको भिडियो बंगलादेशको बोगुरास्थित पर्यटकीय क्षेत्रमा छायांकन गरिएको छ। फरक लोकेसन र दृश्य संयोजनले भिडियोमा नयाँपन थपेको छ। भिडियोमा अभिनेता प्रवण भुसाल र गायिका तथा मोडल सरिता भारतीयको जोडीलाई प्रस्तुत गरिएको छ।

विलक्षण क्रियसनको प्रस्तुति रहेको भिडियोमा छायांकन सरकार सुजन र सम्पादन वीरेन्द्र भाट विपिन

मोटोसाइकल हराएको सूचना

मिति २०८२/१२/११ गते राती ३:०० बजे को समयमा सल्लेपुर महानगरपालिका वडा नं. १६, नागबहाल स्थित सार्वजनिक स्थानमा पार्किङ गरी राखेको कालो निरुको KTM ADV 250CC को मोटोसाइकल हराएको हुँदा फेला पार्नुको महत्त्वको निजको प्रहरी कार्यालय तथा निम्न नम्बरमा सम्पर्क गर्नुहुनहुनेछ।
नाम : **सल्लेपुर डोपल**
ठेगाना : **सल्लेपुर वडा नं. १६, नागबहाल**
सम्पर्क नं. : ९८५५३३३३३३
सवारी नं. : **बा.प. ०२-०४८ प ३१९५**
ईमेल नं. : ०९३७४४३३४
व्यापार नं. : MDJ2JGDJXPH08979

स्वरोजगार लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेडको संस्थापक शेयर विक्री सम्बन्धी ३५ दिने सूचना

प्रथम पटक प्रकाशन मिति: २०८३/०१/१३ गते
यस वित्तीय संस्थाका संस्थापक शेयरधनीले आफ्नो नाममा रहेको १४,००० किता संस्थापक शेयर अधिकतम कबोल गर्नेलाई विक्री गर्न वित्तीय संस्था समक्ष निवेदन दिनु भएको र उक्त निवेदन संचालक समितिको बैठकमा पेश हुँदा रित पुऱ्याई विक्री गर्न प्रक्रिया अघि बढाउने निर्णय भएको हुँदा संस्थापक शेयर विक्री गर्दा विद्यमान संस्थापक शेयरधनीलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने नेपाल राष्ट्र बैकको निर्देशनको व्यवस्था बमोजिम विद्यमान संस्थापक शेयरधनीको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ। अतः संस्थापक शेयर खरिद गर्न इच्छुक विद्यमान संस्थापक शेयरधनीहरूले यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले ३५ (पैंसठ्ठ) दिन भित्र (सो दिन सार्वजनिक बिदा परेमा सोको भोलिपल्ट अर्थात् कार्यालय खुलेको दिन) कार्यालय समय भित्र आवश्यक कागजात संलग्न गरी यस वित्तीय संस्थाको केन्द्रीय कार्यालय बनेपा-५, काभ्रेपलाञ्चोक स्थित प्रशासन विभागमा लिखित निवेदन दिनुहुन सूचित गरिन्छ।
तोकिएको म्याद भित्र निवेदन पेश हुन नआएमा वा प्राप्त निवेदनबाट उल्लेखित सम्पूर्ण शेयर विक्री नभएमा प्रचलित कानून, व्यवस्था बमोजिम अन्य व्यक्ति वा संस्थालाई संस्थापक शेयर विक्री गर्ने गरी आवश्यक प्रक्रिया अघि बढाईने व्यहोरा समेत यसै सूचना मार्फत जानकारी गराइन्छ।

तपशिल

क्र.सं.	नाम	किता संख्या
१.	श्री गोविन्द पन्त	१४,०००

स्वरोजगार लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड

Swarogjar Laghubitta Bittiya Sanstha Limited
नेपाल राष्ट्र बैक बाट 'घ' वर्गको इजाजतपत्र प्राप्त संस्था (राष्ट्रिय स्तर कार्यक्षेत्र भएको) केन्द्रीय कार्यालय: बनेपा-५, काभ्रेपलाञ्चोक
फोन नं.: ०११-६६९०६०, ६६९३२८, ईमेल: info@slbbl.com.np

एपोलो हाइड्रोपावर लिमिटेड

APPOLo HYDROPOWER LIMITED

राजशुल्क ठेगाना : काठमाडौँ महानगरपालिका वडा नं. ४, काठमाडौँ, नेपाल। फोन नं. : ०१-५९०८५९४
ईमेल : buku.khola@gmail.com, वेबसाइट : www.appolohydro.com

सर्वसाधारणहरूको लागि निष्काशन गरिएको साधारण शेयरको बाँडफाँड सम्बन्धी सूचना

यस कम्पनीको जारी पुँजी र.४७,००,००,०००/- को ३० प्रतिशत अर्थात् र.१४,१०,००,०००/- रकम बराबरको र.१००/- अंकित दरका १४,१०,००० किता साधारण शेयर सर्वसाधारणहरूको लागि निष्काशन गरिएको मध्ये जारी पुँजीको १०% अर्थात् र.४,७०,००,०००/- रकम बराबरको र.१००/- अंकित दरको ४,७०,००० किता साधारण शेयर आयोजना प्रभावित क्षेत्रका स्थानीय बासिन्दाहरूलाई बाँडफाँड गरी बाँकी २०% अर्थात् र.९,४०,००,०००/- रकम बराबरको र.१००/- अंकित दरको ९,४०,००० किता साधारण शेयर मध्ये १०% अर्थात् ९४,००० किता साधारण शेयर नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायबाट श्रम स्वीकृती प्राप्त गरी वैदेशिक रोजगारीमा रहेका नेपालीहरूको लागि, ५% अर्थात् ४७,००० किता साधारण शेयर सामुहिक लगानी कोषहरूको लागि र २% अर्थात् १८,८०० किता साधारण शेयर निष्काशनकर्ता कम्पनीका कर्मचारीहरूका लागि निष्काशन तथा बाँडफाँड गरे पश्चात् बाँकी रहेको ७,८०,२०० किता साधारण शेयरहरू सर्वसाधारणको लागि मिति २०८२ चैत्र २६ गते देखि मिति २०८३ बैशाख ०२ गते सम्म सर्वसाधारणहरूका लागि निष्काशन तथा विक्री खुल्ला गरिएकोमा सो अवधि भित्र रितपूर्वक आवेदन दिनु हुने आवेदकहरू मध्ये ७८,०२० जना आवेदकहरूलाई धितोपत्र निष्काशन तथा बाँडफाँड निर्देशिका, २०७४ बमोजिम मिति २०८३/०१/११ गते शक्रवार उक्त साधारण शेयरहरू बाँडफाँड गरिएको व्यहोरा सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि सूचित गरिन्छ।

बाँडफाँडमा परेका शेयरहरूको विवरण धितोपत्र निष्काशन तथा विक्री प्रबन्धकको website: www.himalayancapital.com, निष्काशन कम्पनीको website: www.appolohydro.com अथवा सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लिमिटेडबाट सञ्चालित website: iporesult.cdsc.com.np/meroshare.cdsc.com.np बाट हेर्न सकिने व्यहोरा समेत जानकारी गराइँदछ।

साथै, सिआस्वा सदस्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू मार्फत आवेदन दिनुहुने आवेदकहरूको हकमा बाँडफाँडमा नपरेको रकम सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्था मार्फत रोक्का रहेको रकम फुकुवा गरिदिनु हुन सम्पूर्ण सिआस्वा सदस्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई जानकारी गराइँन्छ।

धितोपत्र निष्काशन तथा विक्री प्रबन्धक: **Himalayan Capital**
हिमालयन क्यापिटल लिमिटेड
का.म.न.पा. वडा नं. २८, कमलादी, काठमाडौँ। फोन नं. ०१-५९०८५९४
Email: info@himalayancapital.com, Web: www.himalayancapital.com

नेपाल लाइफ म्युचुअल फण्ड

अन्तर्गत सञ्चालित

नेपाल लाइफ समृद्धि लगानी योजना

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ तथा सामूहिक लगानी कोष विन्यासवली, २०६७ बमोजिम (नेपाल धितोपत्र बोर्डबाट २०८२/०८/१३ मा योजना सञ्चालन अनुमति प्राप्त) मिति २०८२/१०/१८ देखि २०८२/१०/१७ सम्म अवधि भएको १० वाँ बोनस २०८२ चैत्र मसान्तको अपरिष्कृत वित्तीय विवरण

बुद्ध सम्पत्ती मूल्य सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	यस मासिक मसाल सम्पत्ती मूल्य (रु.)	गत मासिक मसाल सम्पत्ती मूल्य (रु.)
१	शेयर	१,४०९,३१६,४४९.४०	१,१९२,९५५,०३०.३०
२	ऋणपत्र / बाण्ड	६०४,८१६.८०	-
१	शेयर	४,८९९,८३०.००	१,९६१,२००.००
२	बैंक मुद्रोती निक्षेप	-	-
३	ऋणपत्र / बाण्ड	-	५५६,०००.००
कुल लगानी (क)		१,४१४,१२६,२८६.२०	१,९५०,१५५,२३०.३०
चालू सम्पत्ती			
१	बैंक मौज्जदा	१,०९३,१९१,००३.७६	१,०९३,१९१,००३.७६
२	अन्य सम्पत्ती	३,१०३,४७६.४४	८५६,९६३.२९
जम्मा (ख)		४,१९६,६६७.२०	१,९५०,१५५,२३०.३०
चालू दायित्व			
१	भुक्तानी दिनुपर्ने शुल्क	४,१९६,६६७.२०	४,१९६,६६७.२०
२	अन्य दायित्व	४,१९६,६६७.२०	४,१९६,६६७.२०
जम्मा (ग)		८,३९३,३३४.४०	८,३९३,३३४.४०
कुल सम्पत्ती (क-ख-ग)		१,४१४,१२६,२८६.२०	१,९५०,१५५,२३०.३०
१	योजना व्यवस्थापक शुल्क	२,४५५,७७२.९१	२,४५५,७७२.९१
२	योजना डिपोजिटर शुल्क	३२५,४६६.३९	३२५,४६६.३९
३	कोष सुरक्षाशुल्क	५०,०००.००	५०,०००.००
जम्मा (घ)		३,२३१,२४५.२९	३,२३१,२४५.२९
बुद्ध सम्पत्ती		१,४१४,१२६,२८६.२०	१,९५०,१५५,२३०.३०
जम्मा जारी इकाई संख्या		२००,०००,०००	२००,०००,०००
प्रति इकाई बुद्ध सम्पत्ती मूल्य		७.०७	९.७५

२०८२ चैत्र मसान्तको आय व्यय विवरण

क्र.सं.	विवरण	यस मासिक मसाल मूल्य (रु.)	गत मासिक मसाल मूल्य (रु.)
आम्दानी			
१	प्राप्त बहुमूल्यको आम्दानी	५,५३३,०४९.४५	७,९९२,९९२.५७
२	प्राप्त बहुमूल्यको आम्दानी	(३,५०,२०६.७९)	४,१८५,३८२.५०
जम्मा आम्दानी		२,०३२,८४२.६६	३,८०७,६१०.०७
खर्च			
१	पूर्व संचालन खर्च	८,९७०,५९८.१६	८,९७०,५९८.१६
२	योजना व्यवस्थापक शुल्क	५,४५५,७७२.९१	५,४५५,७७२.९१
३	योजना डिपोजिटर शुल्क	३२५,४६६.३९	३२५,४६६.३९
४	कोष सुरक्षाशुल्क	२९५,०००.००	२९५,०००.००
५	बैंक शुल्क	३६०.००	३६०.००
६	सूचना तथा प्रकाशन खर्च	३०,०००.००	३०,०००.००
७	बाँकि विनियमिता तथा सफुवेव जडान शुल्क	७३,७३४.९४	४३,०३२.०५
८	योजना लेखापरीक्षण शुल्क	२८,५००.००	२८,५००.००
९	नेसे शुल्क	२९,६८६.७५	२९,६८६.७५
१०	अन्य खर्च	२४,६००.००	३०,३६९.४५
जम्मा खर्च		१६,९३६,४५८.०१	१६,९

सम्पादकीय

इन्धन खपत बढ्नु चिन्ताजनक

सरकारले महँगो इन्धनको खपत घटाउने उद्देश्यसहित सातामा दुई दिन सार्वजनिक बिदा दिने निर्णय गर्दा आयातीत पेट्रोलियम पदार्थको मागप्रति भएको दबाव घट्ने, सरकारी खर्च कटौती हुने र समग्र ऊर्जा व्यवस्थापनमा सन्तुलन आउने अपेक्षा गरिएको थियो। तर, तथ्यांकले देखाएको वास्तविकताले भने नीति, उद्देश्य र व्यवहारबीचको दूरी कति गहिरो हुन सक्छ भन्ने स्पष्ट संकेत गरेको छ। नेपाल आयल निगमको पछिल्लो विवरणले एउटा रोचक विरोधाभास उजागर गरेको छ। निर्माण तथा औद्योगिक क्षेत्रमा प्रयोग हुने डिजेलको खपत उल्लेख्यरूपमा घटेको छ। तर, निजी सवारीसाधनमा प्रयोग हुने पेट्रोलको खपत उल्टै बढेको छ। चैत २२ गतेदेखि वैशाख ७ गतेसम्मको अवधिमा पेट्रोल खपत करिब एक हजार किलोलिटरले बृद्धि हुनु केवल संख्यात्मक तथ्य मात्र होइन, यो नीतिको प्रभावकारितामाथि उठ्ने गम्भीर प्रश्न पनि हो।

यसको मूल कारण खोज्दा दुई फरक धार देखिन्छन्। पहिलो, डिजेल खपतमा आएको गिरावट कुनै नीतिगत सफलताको परिणामभन्दा पनि निर्माण क्षेत्रमा आएको मन्दीको प्रतिफल हो। निर्माण व्यवसायीहरूका अनुसार इन्धन र निर्माण सामग्री विशेष गरी अलकत्राको मूल्य दोब्बरजस्तै बढेपछि देशभर करिब ८० प्रतिशत विकास निर्माणका काम ठप्प भएका छन्। यसको अर्थ, डिजेलको माग घट्नु आर्थिक गतिविधि सुस्त हुनुको संकेत हो, जुन सकारात्मक होइन, चिन्ताजनक सूचक हो। निगमको तथ्यांकअनुसार पछिल्लो १५ दिनमा पेट्रोलको खपत २९ हजार २४९ किलोलिटर पुगेको छ, जुन अघिल्लो १५ दिनमा २८ हजार २९६ किलोलिटर पेट्रोल खपत भएको थियो। पेट्रोलको खपत बढिरहेँदा डिजेलको मागमा भने भारी गिरावट आएको छ। चैत २१ सम्म ६९ हजार ५६७ किलोलिटर डिजेल खपत भएकोमा वैशाख ७ सम्म आइपुग्दा यो परिमाण घटेर ५६ हजार २२७ किलोलिटरमा खुम्चिएको छ। डिजेलको खपत करिब १३ हजार किलोलिटरले घट्नुलाई अर्थपूर्ण मानिएको छ। दोस्रो, पेट्रोल खपत बढ्नुले सामाजिक व्यवहारको आयाम उजागर गर्छ। दुईदिने बिदाले सरकारी सवारीसाधन थन्किए पनि निजी सवारीको प्रयोग बढाएको छ। मानिसहरू घुमफिर, पारिवारिक भेटघाट र मनोरञ्जनका लागि बढी बाहिर निस्कँदा पेट्रोलको माग स्वाभाविक रूपमा बढेको देखिन्छ। यसले देखाउँछ कि केवल प्रशासनिक निर्णयले उपभोगको ढाँचा परिवर्तन गर्न सक्दैन, जबसम्म बैकल्पिक संरचना जस्तै सार्वजनिक यातायातको सुदृढीकरण वा व्यवहार परिवर्तनका उपाय साथै लागू हुँदैनन्। यो सन्दर्भमा सरकारको नीतिगत दृष्टिकोण पुनर्विचारयोग्य देखिन्छ। दुईदिने बिदा ऊर्जा बचतको उपायभन्दा पनि अनपेक्षित रूपमा उपभोगको ढाँचा परिवर्तन गर्ने कारक बनेको छ। यदि यसले आर्थिक गतिविधि नै खुम्च्याउने र निजी उपभोग बढाउने काम मात्र गर्छ भने यसको दीर्घकालीन प्रभाव प्रतिकूल हुन सक्छ। अब संरचनागत समाधानतर्फ ध्यान केन्द्रित हुनुपर्ने आवश्यक देखिएको छ। सार्वजनिक यातायातलाई भरपर्दो र सुलभ बनाउने, विद्युतीय सवारीसाधनको प्रयोग प्रवर्द्धन गर्ने र ऊर्जा दक्षतामा आधारित नीतिहरू लागू गर्नुपर्छ। साथै, निर्माण क्षेत्रलाई चलायमान बनाउन लागत नियन्त्रण र नीतिगत सहजीकरण अपरिहार्य छ। अन्ततः, इन्धन खपत घटाउने लक्ष्य केवल बिदा थपेर हासिल हुने होइन, यसको लागि समग्र आर्थिक गतिविधि, सामाजिक व्यवहार र पूर्वाधार विकासलाई सन्तुलित रूपमा सम्बोधन गर्ने दीर्घदृष्टि आवश्यक हुन्छ। अहिलेको अनुभवले यही पाठ सिकाएको छ।

लेखकहरूलाई अनुरोध

१३०० शब्दका उत्कृष्ट लेख-रचना एवम् पाठक-पत्रहरू

निम्न ठेगानामा पठाउनुहुन अनुरोध गरिन्छ।

email : lekha_rachana@yahoo.com, samacharpntrac@gmail.com

विद्यालयमा अब कलम मात्र नभई 'बल' पनि अनिवार्य

कविरस शर्मा

लेखक शैक्षिक र खेलकुद इतिहासमा सन् २०२६ एउटा यस्तो मोडका रूपमा अंकित भएको छ, जहाँ सरकारले 'राष्ट्रिय प्रतिबद्धता' मार्फत खेलकुदलाई केवल मनोरञ्जन वा अतिरिक्त क्रियाकलापमा मात्र सीमित नराखी विद्यालय पाठ्यक्रमकै अभिन्न र अनिवार्य अंग बनाउने क्रान्तिकारी घोषणा गरेको छ। यो नीतिगत निर्णय सुन्दा जति उत्साहजनक र आधुनिक देखिन्छ, त्यसको कार्यान्वयनको बाटो भने त्यति नै चुनौतीपूर्ण छ। विद्यालय तहदेखि नै खेलकुदलाई अनिवार्य बनाउने र दक्ष खेल शिक्षकको दरबन्दी सुनिश्चित गर्ने योजनाले नेपाली खेलकुदलाई 'ग्रासरूट' बाटै उठाउने सुनौलो सपना त बाँडेको छ, तर यो सपनालाई वास्तविकतामा बदल्न कागजी योजनाभन्दा माथि उठेर संरचनात्मक सुधारकै आवश्यकता छ। खेलकुदलाई 'सफ्ट पावर' र 'क्रिकेट कूटनीति' का रूपमा प्रयोग गर्ने सरकारी सोचले समृद्ध नेपालको एउटा आधुनिक तस्वीर कोरे पनि, जबसम्म बालबालिकाले विद्यालयको चौरमा प्रशिक्षकको निगरानीमा खेल-सामग्री छुन पाउँदैनन्, तबसम्म यो सबै कुरा शब्दजाल मात्र साबित हुनेछन्।

नेपाल सरकारले हालै सार्वजनिक गरेको पाँचबर्से कार्ययोजनाले खेलकुद क्षेत्रमा एउटा नयाँ र आशा लाग्ने तरंग पैदा गरेको छ। सातै प्रदेशमा अत्याधुनिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने, खेलकुदलाई उद्योगकै रूपमा विकास गर्ने र विद्यालय तहदेखि नै प्रतिभा पहिचान गरी खेलाडी उत्पादन गर्ने रणनीति सैद्धान्तिक रूपमा क्रान्तिकारी छ। तर वर्तमान अवस्थालाई नियाल्ने हो भने, अधिकांश सरकारी र निजी विद्यालयहरूमा खेलमैदानकै अभाव छ। शारीरिक शिक्षा वर्षौंदेखि पाठ्यक्रममा भए तापनि त्यो केवल सैद्धान्तिक औपचारिकतामा मात्र खुम्चिएको तीतो बच्चै हामीसामू छ। यस्तो अवस्थामा शिक्षक र सहायकहरूलाई केही महिनाको तालिम दिएर रातारात विशेषज्ञ प्रशिक्षक बनाउने योजना कतिको व्यावहारिक होला ? दक्ष प्रशिक्षक उत्पादन हुनु र तल्लो तहबाटै व्यावसायिक खेलाडी जन्मनुबीचको गहिरो खाडललाई पुर्न प्राविधिक र वैज्ञानिक दृष्टिकोणको आवश्यकता पर्छ। साथै, खेल प्रशासनमा राजनीतिक नियुक्ति खारेज गर्ने र व्यावसायिक नेतृत्व ल्याउने सरकारी प्रतिबद्धता आफैँमा एउटा विरोधाभासपूर्ण चुनौती हो, किनकि दशकौंदेखि राजनीतिक भागवण्डाको अखडा बनेको खेलकुद संयन्त्रलाई सफा नगरी नयाँ नीतिले मात्रै परिणाम दिनेमा विश्वस्त हुन कठिन छ।

नेपालको वर्तमान शैक्षिक धरातललाई सूक्ष्म ढंगले नियाल्ने हो भने, एउटा गम्भीर रिक्तता प्रस्ट देखिन्छ, जुन राज्यको खेलकुदप्रतिको दशकौं लामो उदासीन नीति हो। नेपालका कानुन र नीति निर्माणका कोठाहरूमा खेलकुदलाई अर्कै पनि एउटा 'पेच्छक' मनोरञ्जन वा केवल शारीरिक कसरतको घेराभित्र मात्र सीमित राख्नु राज्यकै अदृढदर्शिता हो भन्न अब हिचकिचाउनुपर्दैन। विद्यालय तहबाटै खेलकुदलाई 'अनिवार्य विषय' बनाउनुपर्ने आवश्यकता आज केवल चर्चाको विषय मात्र होइन, राष्ट्रिय संकटको समाधान र भविष्यको पुँजी निर्माणको आधारशिला पनि हो। विडम्बना नै भन्नुपर्छ, हजारौँ सरकारी विद्यालयहरू रहेको हाम्रो देशमा खेलकुद शिक्षकको अवस्था हेर्दा यसले हाम्रो शैक्षिक प्रणालीको कुराकानी मानसिकतालाई उदाङ्गो पारेको छ। कहीं गणित शिक्षकले त कहीं अङ्ग्रेजी शिक्षकले आफ्नो अल्पज्ञानका भरमा विद्यार्थीलाई मैदानमा कुदाएको भरमा

राष्ट्रिय गौरवका खेलाडी जन्मिन्छन् भन्ने सोच्नु सरकारको ठूलो भूल हो। खेलकुद भनेको केवल शारीरिक बलको प्रदर्शन मात्र होइन, यो त विज्ञान, व्यवस्थापन र अर्थशास्त्र पनि हो। हाम्रा नीति निर्माताहरू दरबन्दी सिर्जना गर्दा राज्यकोषमा भार पर्ने बहाना बनाएर पन्छिइरहेका छन्। के एउटा स्वस्थ, अनुशासित र मानसिक रूपमा तन्दुरुस्त जनशक्ति उत्पादन गर्नु राज्यकोषको 'भार' हो ? वास्तवमा, विद्यालयमा खेलकुदका लागि लगानी नगर्नु भनेको भविष्यमा अस्पताल र सुधार गृहहरूमा अर्बौं खर्च गर्ने तयारी गर्नुजस्तै हो। सरकारले खेलकुदलाई केवल 'रनिङ शिल्ड' जस्ता बर्सेनि हुने औपचारिक कार्यक्रममा मात्र सीमित राखेर आफ्नो जिम्मेवारी पूरा भएको ठानेको छ। तर, सत्य त के हो भने, जग नै नभएको घर जतिसुकै अग्लो बनाए पनि त्यो ढलन लाग्दैन। हाम्रा विद्यालयहरूमा खेलकुद सिकाउने प्राविधिक ज्ञान भएका प्रशिक्षकहरूको चरम अभाव छ। अनुभवका भरमा खेल्ने खेलले स्थानीय स्तरमा केहीबेरको रमाइलो त देला, तर त्यसले अन्तर्राष्ट्रिय ओलम्पिकको मञ्चमा पदक विलाउन सक्दैन। आजको विश्वमा खेलकुद विश्वविद्यालयहरूको अवधारणाले नयाँ उचाइ लिएको छ, जहाँ खेलकुदकै समाजशास्त्र, मनोविज्ञान, इन्जिनियरिङ र प्रशासन पढाइन्छ।

नेपालमा पनि यस्तो विश्वविद्यालयको स्थापना अब ढिला भइसकेको छ। यदि हामीले हाम्रा कलिल बालबालिकालाई 'पढोगे लिखोगे बनेगो नबाब, खेलेगो चुनौती समय खराब' जस्ता पुरातन र घातक सोचबाट मुक्त गराउने हो भने खेलकुदलाई शिक्षाको अभिन्न अङ्ग बनाउने पर्छ। राज्यले प्रत्येक भौगोलिक क्षेत्रअनुसार, जहाँ फुटबल सम्भव छैन त्यहाँ हार्मिसामू छ। यस्तो अवस्थामा टेबल टेनिस वा चेसजस्ता कम खर्चिला तर प्रभावकारी इन्डोर खेलकुदलाई पाठ्यक्रममा अनिवार्य रूपमा समावेश गर्नुपर्छ। खेला लागि सरकारी एउटा उच्चस्तरीय अध्ययन टोली बनाएर कुन भूगोलमा कस्तो खेल र कति प्राविधिक जनशक्ति चाहिन्छ भन्ने स्पष्ट मार्गचित्र कोर्नुपर्ने समय आएको छ। नेपालमा हाल युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय र शिक्षा मन्त्रालयको एउटै संयन्त्र बनेकाले विद्यालयमा खेलकुदको बीज रोप्नका लागि सहजीकरण हुने अपेक्षा गर्न सकिन्छ। यद्यपि यी दुवै क्षेत्रको नीति-नियमबीचको समन्वय यति फितलो छ कि विद्यालयका प्रतिभावान विद्यार्थीहरूले आफूलाई खेलाडीका रूपमा चिनाउने बीज विद्यार्थीको रूपमा भन्ने अन्योलता बढ्ने सम्भावना प्रबल छ।

विगतमा कतिपय निजी शैक्षिक संस्थाहरूले खेलकुदलाई प्राथमिकता दिएर राम्रो नतिजा निकालेका छन्, तर के खेलकुद केवल टाटाबाट धनीका छोराछोरीको पेवा मात्र हुनुपर्ने हो ? नेपालको ग्रामीण क्षेत्रमा रहेको सरकारी विद्यालयमा 'पढने निम्न आय भएका परिवारका बालबालिकामा लुकेर रहेको प्रतिभालाई' राज्यको बेवास्ताले गर्दा खाडी मुलुकमा सस्तो श्रम बेच्न बाध्य बनाइरहेको छ। यदि हामीले विद्यालय तहबाटै खेलकुदलाई अनिवार्य र व्यावसायिक बनाउन सकेको भए, ती युवाहरू आज अन्तर्राष्ट्रिय मैदानमा राष्ट्रको फरज फहराइसकेका हुने थिए। नेपालमा खेलकुद विश्वविद्यालय स्थापना गर्ने हो भने यसले केवल खेलाडी मात्र उत्पादन गर्दैन, खेल सञ्चार, खेल पर्यटन र खेलकुद बजारमार्फत अर्थतन्त्रमा नयाँ

आयाम पनि थप्न सक्छ। नेपालमा अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुदलाई व्यवस्थित ढंगले अनुसन्धान र अभ्यास गर्ने हो भने नेपाल खेल पर्यटनको विश्वकै उत्कृष्ट गन्तव्य बन्न सक्छ। तर, यसका लागि सरकारको इच्छाशक्ति र लगानी दुवैको खाँचो छ। विगत र वर्तमान अवस्थामा नेतृत्व तहमा रहेका व्यक्तित्वहरूले 'स्कूल टु ओलम्पिक' को कुरा त गरिरहेका छन्, तर त्यसलाई कार्यान्वयन गर्ने ऐन र नियमहरू अर्कै पनि दराजका फाइलमै सीमित छन्।

विद्यालयमा खेल शिक्षकको व्यवस्था गर्ने, पर्याप्त खेल सामग्री र आधुनिक संरचना निर्माण गर्ने र पाठ्यक्रममा सैद्धान्तिक तथा प्रयोगात्मक दुवै पक्षलाई समेट्ने काममा राज्यले कन्ज्याउँ गर्नु भनेको राष्ट्रको मेरुदण्ड कमजोर बनाउनु हो। अभिभावकहरूमा पनि आफ्नो सन्तानलाई डाक्टर वा इन्जिनियर मात्र बनाउनुपर्ने सामाजिक दबाव छ। तर, यदि सरकारले खेलकुदमा स्पष्ट भविष्य र वृत्तिविकासको सुनिश्चितता गरिदिने हो भने त्यो मानसिकतामा आमूल परिवर्तन आउन सक्छ। अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा चर्चा रमाइलो त देला, तर त्यसले अन्तर्राष्ट्रिय ओलम्पिकको मञ्चमा पदक विलाउन सक्दैन। आजको विश्वमा खेलकुद विश्वविद्यालयहरूको अवधारणाले नयाँ उचाइ लिएको छ, जहाँ खेलकुदकै समाजशास्त्र, मनोविज्ञान, इन्जिनियरिङ र प्रशासन पढाइन्छ।

विगतमा कतिपय निजी शैक्षिक संस्थाहरूले खेलकुदलाई प्राथमिकता दिएर राम्रो नतिजा निकालेका छन्, तर के खेलकुद केवल टाटाबाट धनीका छोराछोरीको पेवा मात्र हुनुपर्ने हो ? नेपालको ग्रामीण क्षेत्रमा रहेको सरकारी विद्यालयमा 'पढने निम्न आय भएका परिवारका बालबालिकामा लुकेर रहेको प्रतिभालाई' राज्यको बेवास्ताले गर्दा खाडी मुलुकमा सस्तो श्रम बेच्न बाध्य बनाइरहेको छ। यदि हामीले विद्यालय तहबाटै खेलकुदलाई अनिवार्य र व्यावसायिक बनाउन सकेको भए, ती युवाहरू आज अन्तर्राष्ट्रिय मैदानमा राष्ट्रको फरज फहराइसकेका हुने थिए। नेपालमा खेलकुद विश्वविद्यालय स्थापना गर्ने हो भने यसले केवल खेलाडी मात्र उत्पादन गर्दैन, खेल सञ्चार, खेल पर्यटन र खेलकुद बजारमार्फत अर्थतन्त्रमा नयाँ

आयाम पनि थप्न सक्छ। नेपालमा अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुदलाई व्यवस्थित ढंगले अनुसन्धान र अभ्यास गर्ने हो भने नेपाल खेल पर्यटनको विश्वकै उत्कृष्ट गन्तव्य बन्न सक्छ। तर, यसका लागि सरकारको इच्छाशक्ति र लगानी दुवैको खाँचो छ। विगत र वर्तमान अवस्थामा नेतृत्व तहमा रहेका व्यक्तित्वहरूले 'स्कूल टु ओलम्पिक' को कुरा त गरिरहेका छन्, तर त्यसलाई कार्यान्वयन गर्ने ऐन र नियमहरू अर्कै पनि दराजका फाइलमै सीमित छन्।

विद्यालयमा खेल शिक्षकको व्यवस्था गर्ने, पर्याप्त खेल सामग्री र आधुनिक संरचना निर्माण गर्ने र पाठ्यक्रममा सैद्धान्तिक तथा प्रयोगात्मक दुवै पक्षलाई समेट्ने काममा राज्यले कन्ज्याउँ गर्नु भनेको राष्ट्रको मेरुदण्ड कमजोर बनाउनु हो। अभिभावकहरूमा पनि आफ्नो सन्तानलाई डाक्टर वा इन्जिनियर मात्र बनाउनुपर्ने सामाजिक दबाव छ। तर, यदि सरकारले खेलकुदमा स्पष्ट भविष्य र वृत्तिविकासको सुनिश्चितता गरिदिने हो भने त्यो मानसिकतामा आमूल परिवर्तन आउन सक्छ। अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा चर्चा रमाइलो त देला, तर त्यसले अन्तर्राष्ट्रिय ओलम्पिकको मञ्चमा पदक विलाउन सक्दैन। आजको विश्वमा खेलकुद विश्वविद्यालयहरूको अवधारणाले नयाँ उचाइ लिएको छ, जहाँ खेलकुदकै समाजशास्त्र, मनोविज्ञान, इन्जिनियरिङ र प्रशासन पढाइन्छ।

विगतमा कतिपय निजी शैक्षिक संस्थाहरूले खेलकुदलाई प्राथमिकता दिएर राम्रो नतिजा निकालेका छन्, तर के खेलकुद केवल टाटाबाट धनीका छोराछोरीको पेवा मात्र हुनुपर्ने हो ? नेपालको ग्रामीण क्षेत्रमा रहेको सरकारी विद्यालयमा 'पढने निम्न आय भएका परिवारका बालबालिकामा लुकेर रहेको प्रतिभालाई' राज्यको बेवास्ताले गर्दा खाडी मुलुकमा सस्तो श्रम बेच्न बाध्य बनाइरहेको छ। यदि हामीले विद्यालय तहबाटै खेलकुदलाई अनिवार्य र व्यावसायिक बनाउन सकेको भए, ती युवाहरू आज अन्तर्राष्ट्रिय मैदानमा राष्ट्रको फरज फहराइसकेका हुने थिए। नेपालमा खेलकुद विश्वविद्यालय स्थापना गर्ने हो भने यसले केवल खेलाडी मात्र उत्पादन गर्दैन, खेल सञ्चार, खेल पर्यटन र खेलकुद बजारमार्फत अर्थतन्त्रमा नयाँ

आयाम पनि थप्न सक्छ। नेपालमा अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुदलाई व्यवस्थित ढंगले अनुसन्धान र अभ्यास गर्ने हो भने नेपाल खेल पर्यटनको विश्वकै उत्कृष्ट गन्तव्य बन्न सक्छ। तर, यसका लागि सरकारको इच्छाशक्ति र लगानी दुवैको खाँचो छ। विगत र वर्तमान अवस्थामा नेतृत्व तहमा रहेका व्यक्तित्वहरूले 'स्कूल टु ओलम्पिक' को कुरा त गरिरहेका छन्, तर त्यसलाई कार्यान्वयन गर्ने ऐन र नियमहरू अर्कै पनि दराजका फाइलमै सीमित छन्।

विद्यालयमा खेल शिक्षकको व्यवस्था गर्ने, पर्याप्त खेल सामग्री र आधुनिक संरचना निर्माण गर्ने र पाठ्यक्रममा सैद्धान्तिक तथा प्रयोगात्मक दुवै पक्षलाई समेट्ने काममा राज्यले कन्ज्याउँ गर्नु भनेको राष्ट्रको मेरुदण्ड कमजोर बनाउनु हो। अभिभावकहरूमा पनि आफ्नो सन्तानलाई डाक्टर वा इन्जिनियर मात्र बनाउनुपर्ने सामाजिक दबाव छ। तर, यदि सरकारले खेलकुदमा स्पष्ट भविष्य र वृत्तिविकासको सुनिश्चितता गरिदिने हो भने त्यो मानसिकतामा आमूल परिवर्तन आउन सक्छ। अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा चर्चा रमाइलो त देला, तर त्यसले अन्तर्राष्ट्रिय ओलम्पिकको मञ्चमा पदक विलाउन सक्दैन। आजको विश्वमा खेलकुद विश्वविद्यालयहरूको अवधारणाले नयाँ उचाइ लिएको छ, जहाँ खेलकुदकै समाजशास्त्र, मनोविज्ञान, इन्जिनियरिङ र प्रशासन पढाइन्छ।

विगतमा कतिपय निजी शैक्षिक संस्थाहरूले खेलकुदलाई प्राथमिकता दिएर राम्रो नतिजा निकालेका छन्, तर के खेलकुद केवल टाटाबाट धनीका छोराछोरीको पेवा मात्र हुनुपर्ने हो ? नेपालको ग्रामीण क्षेत्रमा रहेको सरकारी विद्यालयमा 'पढने निम्न आय भएका परिवारका बालबालिकामा लुकेर रहेको प्रतिभालाई' राज्यको बेवास्ताले गर्दा खाडी मुलुकमा सस्तो श्रम बेच्न बाध्य बनाइरहेको छ। यदि हामीले विद्यालय तहबाटै खेलकुदलाई अनिवार्य र व्यावसायिक बनाउन सकेको भए, ती युवाहरू आज अन्तर्राष्ट्रिय मैदानमा राष्ट्रको फरज फहराइसकेका हुने थिए। नेपालमा खेलकुद विश्वविद्यालय स्थापना गर्ने हो भने यसले केवल खेलाडी मात्र उत्पादन गर्दैन, खेल सञ्चार, खेल पर्यटन र खेलकुद बजारमार्फत अर्थतन्त्रमा नयाँ

बेलका पर्यटन महोत्सवबाट उत्साह

माधव पौड्याल

उद्देश्यबारे प्रस्ट पाउँ बेलकालाई 'पूर्वी पर्यटनको हब' बनाउने लक्ष्य राखिएको बताए। उनका अनुसार यहाँ व्याफिटिङ, बोटिङ, प्याराग्लाइडिङ, जंगल सफारी, बर्ड वाचिङ, ट्रेकिङ तथा हाईकिङजस्ता विविध पर्यटकीय गतिविधिहरू विकास गरिनेछन्। साथै स्थानीय परिकारको ब्राण्डिङमार्फत उदयपुर पर्यटन विकास बोर्ड तथा बेलका होटल तथा पर्यटन समितिको संयुक्त आयोजनामा सम्पन्न महोत्सवले स्थानीय पर्यटन प्रवर्द्धनमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएको होटल व्यवसायी रमण भट्टलाई जानकारी दिए।

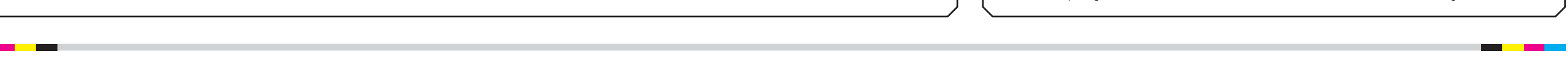
पर्यटक आकर्षित गर्ने योजना पनि अघि सारिएको छ।

उदयपुर र सुनसरी जिल्लाको सीमामा रहेको कोशी पुल त्यसै पनि पर्यटक लोभ्याउने ठाउँ रहेको र दिउँसो सयौं मानिस यहाँ घुम्न आउने गरेको पाइन्छ। यहाँबाट करिब ५ किलोमिटर उत्तरमा नेपालको पहिलो तीर्थस्थल बराहक्षेत्र धाम रहेकाले कोशी पुल हेर्न र वरपरका क्षेत्रको रमणीय स्थल घुम्न आउने जो-कोही पनि यस ठाउँमा

पहिलोपटक विश्व आरोग्य दिवस : पर्यटनको नयाँ आयाम

तिज नेपाली

पोखरा । पोखरामा पहिलोपटक विश्व आरोग्य दिवस (वेलनेस) मनाइएको छ। राउन्ड फेवा, भु फेवा पदमार्गजन्तगत पोखरा-१९, इयामसाइडबाट शुरु गरी पोखरा-२२ म्युखोलासम्मको पदमार्ग सरसफाइसँगै पदयात्रा र योग गरी पहिलोपटक विश्व आरोग्य दिवस मनाइएको हो। अहिलेको जनजीवन निकै अशांत भएकाले यसलाई शान्त पार्नका लागि प्रकृतिसँग नजिक हुन आरोग्य दिवस मनाउन शुरु गरिएको हो। यसलाई पर्यटनसँग जोड्न आबश्यक रहेको देखिन्छ। पर्यटनसँग जोड्नका लागि पोखराको फेवातालपारि हाईकिङसँगै योग गरेर आरोग्य दिवस मनाइएको हो। टानो छोटाे दूरीका पदमार्गहरूको प्रवर्द्धनमा लागि रहेको र आरोग्य दिवसको अवसरमा राउन्ड फेवा, भु फेवा भन्दा

विद्युत् व्यापार र प्रसारण लाइनमा निजी क्षेत्रको प्रवेश आवश्यक

नेपालको ऊर्जा क्षेत्रले ऐतिहासिक रूपान्तरणको चरण पार गर्दै तीव्र विकासतर्फ अघि बढिरहेको छ। जलविद्युत्को अपार सम्भावना, निजी क्षेत्रको सक्रिय सहभागिता तथा क्षेत्रीय बजारको विस्तारले यस क्षेत्रलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्याएको छ। तर, प्रसारण पूर्वाधार, नीतिगत अस्थिरता, वन तथा वातावरणीय प्रक्रियाजस्ता चुनौतीहरू अझै कायम रहेका छन्। यसै सन्दर्भमा ऊर्जा क्षेत्रको समग्र अवस्थाका विषयमा स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूको संस्था, नेपाल (इपान) का वरिष्ठ उपाध्यक्ष मोहनकुमार डाँगीसँग नेपाल समाचारपत्रका मवनाथ प्याकुरेलद्वारा गरिएको कुराकानी।

नेपालको ऊर्जा क्षेत्रको वर्तमान अवस्थालाई तपाईंले कसरी मूल्याङ्कन गर्नुभएको छ ?

नेपालको ऊर्जा क्षेत्रको वर्तमान अवस्थालाई हेर्दा म यसलाई ऐतिहासिक रूपान्तरणको चरणमा रहेको क्षेत्रका रूपमा मूल्याङ्कन गर्छु। हाम्रो ऊर्जा विकासको करिब १ सय १४ वर्षअघि फर्पिङ जलविद्युत् आयोजनाबाट सुरु भएको हो भन्ने कुरा सबैलाई थाहा नै छ। तर, त्यस सुर्खवातपछि लामो समयसम्म उल्लेखनीय प्रगति हुन सकेन। वि.सं २०५५ सालसम्म भन्डै १० वर्षको अवधिमा, नेपालले जम्मा ५४ मेगावाट मात्र विद्युत् उत्पादन गर्न सकेको थियो, जुन हाम्रो सम्भावनाको तुलनामा अत्यन्त न्यून थियो। तर, २०५५ सालमा निजी क्षेत्रलाई पीपीएमफर्त औपचारिक रूपमा ऊर्जा क्षेत्रमा प्रवेश गर्ने अवसर प्रदान गरिएपछि अवस्था क्रमशः परिवर्तन हुन थाल्यो। त्यसपछिको करिब २७ वर्ष-२०५५ देखि २०८२ सालसम्मको अवधिमा करिब ४,०२० मेगावाट विद्युत् उत्पादन हुनु आफैँमा ठूलो उपलब्धि हो। यससँगै हाल करिब ५,००७ मेगावाट क्षमताका आयोजना निर्माणधीन अवस्थामा छन् भने १४,१११ मेगावाट पिपिए प्रक्रियामा रहेका छन्। यो प्रगतिले के देखाउँछ भने, पछिल्ला करिब तीन दशकमा नेपालीहरूको प्राविधिक तथा आर्थिक क्षमता उल्लेखनीय रूपमा वृद्धि भएको छ। विशेषगरी, स्वदेशी लगानीकर्ताको जलविद्युत् क्षेत्रमा बढ्दो सहभागिताले ऊर्जा क्षेत्रमा नयाँ आत्मविश्वास र गति थपेको छ। त्यसैले, समग्रमा हेर्दा नेपालमा जलविद्युत् लगानीको वातावरण अत्यन्त उत्साहजनक र सम्भावनायुक्त रहेको मैले अनुभूति गरेको छु।

विद्युत् उत्पादन, प्रसारण र वितरणमा सबैभन्दा ठूलो चुनौती के हो ?

विद्युत् उत्पादन, प्रसारण र वितरणका सन्दर्भमा हेर्दा, हामीसँग चुनौतीहरू थुप्रै छन्। तीमध्ये सबैभन्दा प्रमुख र बारम्बार उठ्ने विषय भनेको वनसम्बन्धी प्रक्रियागत जटिलता हो। यो विषय सार्वजनिक बहस र मिडियामा पनि निरन्तर उठिरहेकै छ। नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले समेत वन स्वीकृति, रुख कटान तथा जग्गा प्रयोगसँग सम्बन्धित फन्फटबारे बारम्बार ध्यानाकर्षण गराउँदै आएको छ। निजी क्षेत्रका लगानीकर्ताका लागि त यी प्रक्रियाहरू अझै जटिल र समय लाग्ने खालका छन्, जसले परियोजना कार्यान्वयनमा ढिलाइ र लागत वृद्धि निम्त्याउँछ। यसका अतिरिक्त, उत्पादनसँगै प्रसारण र वितरणतर्फ पनि गम्भीर चुनौतीहरू

रहेका छन्। कतिपय अवस्थामा उत्पादन भइसकेको विद्युत् समयमै प्रसारण हुन नसक्दा खेर जाने अवस्था देखिन्छ। प्रसारण लाइनको अभाव, सबस्टेसनको सीमित क्षमता तथा वितरण प्रणालीमा रहेका संरचनागत कमजोरीहरूले गर्दा उत्पादन र उपभोगबीच सन्तुलन कायम गर्न कठिन भइरहेको छ। समग्रमा, उत्पादन मात्र बढाउनु पर्याप्त छैन त्यससँगै प्रसारण र वितरण पूर्वाधारको सुदृढीकरण, नीतिगत सरलीकरण तथा सन्वयको आवश्यकता अत्यन्त महत्त्वपूर्ण छ भन्ने मैले अनुभव गरेको छु।

ठूला र साना जलविद्युत् आयोजनाबीच सन्तुलन कसरी कायम गर्ने ?

आयोजनालाई ठूला र साना भनेर कडाइका साथ विभाजन गर्नु उपयुक्त हुँदैन। व्यवहारमा हेर्दा, यी दुवै प्रकारका आयोजनाहरू एकअर्काको परिपूरक हुन र समग्र ऊर्जा विकासमा समान रूपमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्छन्। त्यसैले सन्तुलन कायम गर्नेभन्दा पनि समग्र क्षेत्रको समन्वित विकासमा जोड दिनु आवश्यक छ भन्ने मेरो धारणा हो। (इपान)मा आबद्ध ६ सयभन्दा बढी सदस्य रहेका छन्। व्यक्तिगत रूपमा मैले पनि साना र ठूला दुवै प्रकारका आयोजनाहरूमा संलग्न भई काम गरेको छु। यसले के देखाउँछ भने, नेपालीजना सानो वा ठूलो हनुभन्दा पनि त्यसको सम्भावना, व्यवस्थापन र प्रभावकारिता महत्त्वपूर्ण हुन्छ। इपानले पनि समय-समयमा साना आयोजनाहरूलाई आवश्यक सहयोग र सहजीकरण गर्दै आएको छ, जसले सबै तहका परियोजनालाई अघि बढ्न मद्दत पुऱ्याएको छ। त्यसैले मेरो बुझाइमा जलविद्युत् क्षेत्रलाई ठूला र साना भनेर विभाजन गर्नुभन्दा, दुवैलाई समान रूपमा प्रोत्साहन गर्दै समग्र ऊर्जा विकासको लक्ष्य हासिल गर्नु नै उचित हुन्छ।

सौर्य, वायु वा बायोम्यास जस्ता वैकल्पिक ऊर्जाको भविष्य नेपालमा कस्तो देख्नुहुन्छ ?

मेरो दृष्टिमा नेपालमा सौर्य, वायु वा बायोम्यास जस्ता वैकल्पिक ऊर्जाका स्रोतहरूको भविष्य सकारात्मक र सम्भावनायुक्त छ। हालै बनेको बलियो सरकारले ऊर्जा पूर्वाधार विस्तारमा जोड दिँदै करिब ३० हजार मेगावाट क्षमताको प्रसारण लाइन निर्माण गर्ने लक्ष्य अघि सारेको छ, जसले समग्र ऊर्जा क्षेत्रलाई थप गतिशील बनाउने अपेक्षा गर्न सकिन्छ। तर, नेपालको भौगोलिक अवस्था र जलस्रोतको प्रचुरतालाई हेर्दा, जलविद्युत् अझै पनि हाम्रो मुख्य र सबैभन्दा उपयुक्त ऊर्जा

स्रोत नै हो भन्ने मेरो ठम्याइ छ। यस्तो हुँदाहुँदै पनि, भविष्यलाई दिगो र सन्तुलित बनाउन “इनर्जी मिक्स” को अवधारणामा जानु अत्यन्त आवश्यक छ। सौर्य, पवन र बायोम्यास जस्ता वैकल्पिक स्रोतहरूले जलविद्युत्लाई पूरक रूपमा सहयोग गर्न सक्छन्, विशेषगरी सुख्खा याममा ऊर्जा आपूर्ति सन्तुलन गर्न। त्यसैले, मेरो विचारमा नेपालले जलविद्युत्लाई आधार मानेर अन्य वैकल्पिक ऊर्जाका स्रोतलाई समेत समेट्दै बहुआयामिक ऊर्जा प्रणालीतर्फ अघि बढ्नुपर्छ, जसले दीर्घकालीन ऊर्जा सुरक्षासँगै दिगो विकासको मार्ग प्रशस्त गर्नेछ।

ग्रामीण क्षेत्रमा ऊर्जा पहुँच बढाउन के उपाय आवश्यक छन् ?

ग्रामीण क्षेत्रमा ऊर्जा पहुँच विस्तारको सन्दर्भमा हेर्दा, हाल नेपालमा करिब १८ प्रतिशत जनसंख्यामा विद्युत् पहुँच पुगिसकेको छ भन्ने तथ्याङ्कले सकारात्मक संकेत दिन्छ। तर, अबको मुख्य चुनौती भनेको पहुँच विस्तार मात्र होइन, उपलब्ध ऊर्जाको प्रभावकारी उपयोग र खपत वृद्धि गर्नु हो भन्ने मैले ठानेको छु। अझै पनि केही दुर्गम स्थानमा विद्युत् पहुँच पुगेको छैन, त्यस्ता क्षेत्रमा शतप्रतिशत विद्युतीकरण सुनिश्चित गर्नुपर्ने आवश्यकता छ। गाउँसम्म विद्युत् पुऱ्याउन सकेपछि स्वाभाविक रूपमा खपत पनि बढ्ने देखिन्छ। विगतमा जनतालाई पहुँच विस्तार गर्न उद्देश्यले ‘फि बिजुली’ जस्ता नीतिहरू ल्याइएका थिए। अबको रणनीति भनेको उपभोग बढाउनेतर्फ केन्द्रित हुनुपर्छ। उदाहरणका लागि, निश्चित परिमाणभन्दा बढी विद्युत् खपत गर्ने उपभोक्तालाई प्रोत्साहन हुन सक्छ। जस्तै, १०० युनिट खपत गर्दा केही युनिट निःशुल्क दिने जस्ता योजनाले उपभोग वृद्धि गर्न सहयोग पुऱ्याउन सक्छ। पछिल्लो समय ग्यासको सट्टा विद्युत् प्रयोग गर्ने प्रवृत्ति पनि बढ्दै गएको देखिन्छ, जुन सकारात्मक संकेत हो। अर्को महत्त्वपूर्ण पक्ष भनेको आन्तरिक खपत वृद्धि हो। हामीले उत्पादन गरेको विद्युत् कम दरमा विदेश निर्यात गर्नेभन्दा, स्वदेशमै प्रयोग बढाउन सके दीर्घकालीन रूपमा अर्थतन्त्रलाई ठूलो फाइदा पुग्छ। त्यसैले, ग्रामीण क्षेत्रमा पहुँचसँगै खपत वृद्धि, प्रोत्साहन नीति र जनचेतना अभिवृद्धिलाई सँगसँगै अघि बढाउनु आवश्यक छ भन्ने मेरो धारणा छ।

मैले गरेको छु। अहिले भने सरकारले यस्ता समस्यालाई सुधार गर्ने दिशामा पहल गरिरहेको देखिन्छ। पछिल्लो समय आएको सरकारले निजी क्षेत्रमैत्री नीति अवलम्बन गर्ने संकेत दिएको छ, जसले लगानीकर्तामा थप विश्वास र उत्साह सिर्जना गरेको छ। त्यसैले, आगामी दिनमा अझ स्पष्ट, स्थिर र लगानीमैत्री नीतिहरू कार्यान्वयनमा आएमा ऊर्जा क्षेत्रमा अझ ठूलो फड्को मार्न सकिन्छ भन्ने मेरो अपेक्षा छ।

ऊर्जा क्षेत्रमा सुधारका लागि तत्काल के नीति परिवर्तन आवश्यक छन् ?

ऊर्जा क्षेत्रमा सुधारका लागि तत्काल नीतिगत हस्तक्षेप आवश्यक छ भन्ने मैले महसुस गरेको छु। विशेषगरी वनसम्बन्धी नीतिहरूमा व्यावहारिक सुधार अपरिहार्य देखिन्छ। अहिलेको अवस्था हेर्दा वन मन्त्रालय र समग्र सरकारबीच समन्वयको कमी भएको जस्तो अनुभव हुन्छ। विकास र वातावरण संरक्षणबीच सन्तुलन कायम गर्न उद्देश्यले वनसम्बन्धी प्रक्रियालाई अझ व्यावहारिक र सहजीकृत बनाउनुपर्छ भन्ने मेरो धारणा छ। हामी सबैलाई वातावरण संरक्षणको महत्त्व राम्ररी थाहा छ, र त्यसलाई बेवास्ता गर्नु हुँदैन। तर, इआइए (र आइइ जस्ता प्रक्रिया कहिलेकाहीँ अत्यधिक

प्रगति सम्भव भएको हो। यदि निजी क्षेत्रलाई प्रवेशको अवसर दिइएको नहुँदो हो त, आज हामीले देखिरहेको विकासको अवस्था सम्भव हुने थिएन। सायद देश अझै पनि लोडसेडिङकै अवस्थामा अल्झिएको हुन्थ्यो। त्यसैले समग्रमा हेर्दा, नीतिगत रूपमा निजी क्षेत्रलाई दिइएको स्थानले ऊर्जा क्षेत्रमा ठूलो परिवर्तन ल्याएको छ भन्नेमा म विश्वस्त छु। तर, सबै नीति पूर्ण रूपमा उदाहरणका लागि, विद्युत् नीति २०५८ मा केही स्पष्टताको अभाव देखिएको थियो। विशेषगरी, अनुमतिपत्र (लाइसेन्स)को अवधिसम्बन्धी विषयमा ऐन र नीतिबीच नै असमञ्जस देखिन्थ्यो। विद्युत् ऐनले ५० वर्षको अवधिमा, तर नीतिले ३५ वर्ष मात्र उल्लेख गर्ने जस्ता विरोधाभासले लगानीकर्तामा अन्याय सिर्जना गरेको थियो। यस्ता खालका नीतिगत असंगतिहरूले दीर्घकालीन लगानी निर्णयमा असर पार्ने गरेको अनुभव

ऊर्जा निर्यातको सम्भावना कस्तो छ ?

ऊर्जा निर्यातको सम्भावनालाई हेर्दा, विशेषगरी छिमेकी मुलुकहरूसँगको सन्दर्भमा फरक-फरक अवस्था देखिन्छ। चीनतर्फ विद्युत् निर्यातको सम्भावना सीमित देखिएको छ। भौगोलिक कठिनाइका साथै नीतिगत कारणहरूले पनि यसलाई चुनौतीपूर्ण बनाएका छन्। केही सीमित नाकाहरूबाट सम्भावना देखिए पनि, चीनको प्राथमिकता व्यापार विस्तारमा बढी केन्द्रित रहेको र विद्युत् आयातमा त्पति चासो नदेखिएको अवस्था छ। अर्कोतर्फ, भारतको सन्दर्भमा भने ऊर्जा निर्यातको सम्भावना निकै बलियो छ। भारतले हाल नै ठूलो परिमाणमा विद्युत् आवश्यक पर्ने अवस्था देखिएको छ, र भविष्यमा यसको माग अझ बढ्ने निश्चित जस्तै छ। यद्यपि, भारतले आफ्नो नीतिअनुसार चीनको लगानी रहेको परियोजनाबाट उत्पादित विद्युत् नकिन्ने व्यवस्था गरेको छ, जसले केही हदसम्म हाम्रो परियोजना संरचनामा प्रभाव पार्न सक्छ। तर यो विषय क्षेत्रीय राजनीति र रणनीतिसँग जोडिएको हुँदा स्वाभाविक पनि लाग्छ। समग्रमा हेर्दा, नेपालको प्रमुख र व्यवहारिक ऊर्जा बजार भारत नै हो भन्ने मेरो निष्कर्ष छ। त्यसैले हामीले उत्पादन क्षमतामा थप ध्यान केन्द्रित गर्दै, निर्यात प्रक्रिया सहज बनाउनुपर्छ। साथै, विद्युत् व्यापारमा निजी क्षेत्रलाई पनि सक्रिय

जटिल र समयखप्ते बन्दा परियोजना कार्यान्वयनमा अनावश्यक ढिलाइ हुने गरेको छ। यस्ता प्रक्रियाहरूलाई पारदर्शी बनाउँदै समयसीमा तोकेर कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था आवश्यक देखिन्छ। त्यसैगरी, रुख कटानसम्बन्धी प्रावधानमा पनि सुधारको खाँचो छ। अहिले एक रुख काट्दा दस रुख रोप्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ, जुन वातावरणीय दृष्टिले सकारात्मक भए पनि व्यवहारमा कार्यान्वयनका क्रममा चुनौतीपूर्ण बन्ने गरेको छ। त्यसैले यस्ता प्रावधानहरूलाई समयसमयमा पुनरावलोकन गर्दै सहजीकरण गर्नु जरुरी छ। समग्रमा वातावरण संरक्षणलाई प्राथमिकतामा राख्दै विकासलाई अवरुद्ध नगर्ने, स्पष्ट, सरल र समन्वययुक्त नीतिगत आवश्यकता हो भन्ने मेरो निष्कर्ष छ।

ऊर्जा निर्यातको सम्भावना कस्तो छ ?

ऊर्जा निर्यातको सम्भावनालाई हेर्दा, विशेषगरी छिमेकी मुलुकहरूसँगको सन्दर्भमा फरक-फरक अवस्था देखिन्छ। चीनतर्फ विद्युत् निर्यातको सम्भावना सीमित देखिएको छ। भौगोलिक कठिनाइका साथै नीतिगत कारणहरूले पनि यसलाई चुनौतीपूर्ण बनाएका छन्। केही सीमित नाकाहरूबाट सम्भावना देखिए पनि, चीनको प्राथमिकता व्यापार विस्तारमा बढी केन्द्रित रहेको र विद्युत् आयातमा त्पति चासो नदेखिएको अवस्था छ। अर्कोतर्फ, भारतको सन्दर्भमा भने ऊर्जा निर्यातको सम्भावना निकै बलियो छ। भारतले हाल नै ठूलो परिमाणमा विद्युत् आवश्यक पर्ने अवस्था देखिएको छ, र भविष्यमा यसको माग अझ बढ्ने निश्चित जस्तै छ। यद्यपि, भारतले आफ्नो नीतिअनुसार चीनको लगानी रहेको परियोजनाबाट उत्पादित विद्युत् नकिन्ने व्यवस्था गरेको छ, जसले केही हदसम्म हाम्रो परियोजना संरचनामा प्रभाव पार्न सक्छ। तर यो विषय क्षेत्रीय राजनीति र रणनीतिसँग जोडिएको हुँदा स्वाभाविक पनि लाग्छ। समग्रमा हेर्दा, नेपालको प्रमुख र व्यवहारिक ऊर्जा बजार भारत नै हो भन्ने मेरो निष्कर्ष छ। त्यसैले हामीले उत्पादन क्षमतामा थप ध्यान केन्द्रित गर्दै, निर्यात प्रक्रिया सहज बनाउनुपर्छ। साथै, विद्युत् व्यापारमा निजी क्षेत्रलाई पनि सक्रिय

भूमिका दिन सके, प्रतिस्पर्धात्मकता र कार्यक्षमता दुवै बढ्ने विश्वास मैले गरेको छु।

स्मार्ट ग्रीड, ऊर्जा भण्डारण जस्ता प्रतिधिहरू नेपालमा कतिको व्यावहारिक छन् ?

स्मार्ट ग्रीड, ऊर्जा भण्डारण जस्ता आधुनिक प्रविधिहरू नेपालका लागि दीर्घकालीन रूपमा अत्यन्त महत्त्वपूर्ण र व्यावहारिक हुने सम्भावना म देख्छु। विश्वका सफल उदाहरणहरू हेर्दा स्पष्ट हुन्छ कि सरकारले प्रत्यक्ष व्यापार गरेर मात्र होइन, बरु निजी क्षेत्रलाई अवसर दिएर र प्रतिस्पर्धात्मक वातावरण सिर्जना गरेर नै ऊर्जा क्षेत्रसहित समग्र अर्थतन्त्र मजबुत बनेको छ। नेपालको सन्दर्भमा ऊर्जा भण्डारणको विषय भने अझ प्रारम्भिक चरणमै रहेको छ। यसको व्यावहारिक प्रयोग, लागत, प्रविधि र दीर्घकालीन प्रभावबारे अझ गहिरो अध्ययन र परीक्षण आवश्यक छ। यद्यपि, पछिल्लो समयमा हाइड्रोजन ऊर्जा जस्ता नयाँ अवधारणाहरू पनि चर्चा र अध्ययनको चरणमा प्रवेश गरिरहेका छन्, जुन भविष्यका लागि महत्त्वपूर्ण सम्भावना बोकेको क्षेत्र हो। त्यसैले मेरो विचारमा नेपालले यस्ता आधुनिक प्रविधिहरूलाई तत्कालै व्यापक रूपमा अपनाउनेभन्दा पनि क्रमिक रूपमा परीक्षण, अध्ययन र निजी क्षेत्रको सहभागितासहित विस्तार गर्दै जानु उपयुक्त हुन्छ। दीर्घकालमा यी प्रविधिहरूले नेपालको ऊर्जा प्रणालीलाई अझ सुदृढ, लचिलो र प्रभावकारी बनाउन महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्नेछन् भन्ने मेरो विश्वास छ।

ऊर्जा निर्यातको सम्भावना कस्तो छ ?

ऊर्जा निर्यातको सम्भावनालाई हेर्दा, विशेषगरी छिमेकी मुलुकहरूसँगको सन्दर्भमा फरक-फरक अवस्था देखिन्छ। चीनतर्फ विद्युत् निर्यातको सम्भावना सीमित देखिएको छ। भौगोलिक कठिनाइका साथै नीतिगत कारणहरूले पनि यसलाई चुनौतीपूर्ण बनाएका छन्। केही सीमित नाकाहरूबाट सम्भावना देखिए पनि, चीनको प्राथमिकता व्यापार विस्तारमा बढी केन्द्रित रहेको र विद्युत् आयातमा त्पति चासो नदेखिएको अवस्था छ। अर्कोतर्फ, भारतको सन्दर्भमा भने ऊर्जा निर्यातको सम्भावना निकै बलियो छ। भारतले हाल नै ठूलो परिमाणमा विद्युत् आवश्यक पर्ने अवस्था देखिएको छ, र भविष्यमा यसको माग अझ बढ्ने निश्चित जस्तै छ। यद्यपि, भारतले आफ्नो नीतिअनुसार चीनको लगानी रहेको परियोजनाबाट उत्पादित विद्युत् नकिन्ने व्यवस्था गरेको छ, जसले केही हदसम्म हाम्रो परियोजना संरचनामा प्रभाव पार्न सक्छ। तर यो विषय क्षेत्रीय राजनीति र रणनीतिसँग जोडिएको हुँदा स्वाभाविक पनि लाग्छ। समग्रमा हेर्दा, नेपालको प्रमुख र व्यवहारिक ऊर्जा बजार भारत नै हो भन्ने मेरो निष्कर्ष छ। त्यसैले हामीले उत्पादन क्षमतामा थप ध्यान केन्द्रित गर्दै, निर्यात प्रक्रिया सहज बनाउनुपर्छ। साथै, विद्युत् व्यापारमा निजी क्षेत्रलाई पनि सक्रिय

भूमिका दिन सके, प्रतिस्पर्धात्मकता र कार्यक्षमता दुवै बढ्ने विश्वास मैले गरेको छु।

स्मार्ट ग्रीड, ऊर्जा भण्डारण जस्ता प्रतिधिहरू नेपालमा कतिको व्यावहारिक छन् ?

स्मार्ट ग्रीड, ऊर्जा भण्डारण जस्ता आधुनिक प्रविधिहरू नेपालका लागि दीर्घकालीन रूपमा अत्यन्त महत्त्वपूर्ण र व्यावहारिक हुने सम्भावना म देख्छु। विश्वका सफल उदाहरणहरू हेर्दा स्पष्ट हुन्छ कि सरकारले प्रत्यक्ष व्यापार गरेर मात्र होइन, बरु निजी क्षेत्रलाई अवसर दिएर र प्रतिस्पर्धात्मक वातावरण सिर्जना गरेर नै ऊर्जा क्षेत्रसहित समग्र अर्थतन्त्र मजबुत बनेको छ। नेपालको सन्दर्भमा ऊर्जा भण्डारणको विषय भने अझ प्रारम्भिक चरणमै रहेको छ। यसको व्यावहारिक प्रयोग, लागत, प्रविधि र दीर्घकालीन प्रभावबारे अझ गहिरो अध्ययन र परीक्षण आवश्यक छ। यद्यपि, पछिल्लो समयमा हाइड्रोजन ऊर्जा जस्ता नयाँ अवधारणाहरू पनि चर्चा र अध्ययनको चरणमा प्रवेश गरिरहेका छन्, जुन भविष्यका लागि महत्त्वपूर्ण सम्भावना बोकेको क्षेत्र हो। त्यसैले मेरो विचारमा नेपालले यस्ता आधुनिक प्रविधिहरूलाई तत्कालै व्यापक रूपमा अपनाउनेभन्दा पनि क्रमिक रूपमा परीक्षण, अध्ययन र निजी क्षेत्रको सहभागितासहित विस्तार गर्दै जानु उपयुक्त हुन्छ। दीर्घकालमा यी प्रविधिहरूले नेपालको ऊर्जा प्रणालीलाई अझ सुदृढ, लचिलो र प्रभावकारी बनाउन महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्नेछन् भन्ने मेरो विश्वास छ।

ऊर्जा निर्यातको सम्भावना कस्तो छ ?

ऊर्जा निर्यातको सम्भावनालाई हेर्दा, विशेषगरी छिमेकी मुलुकहरूसँगको सन्दर्भमा फरक-फरक अवस्था देखिन्छ। चीनतर्फ विद्युत् निर्यातको सम्भावना सीमित देखिएको छ। भौगोलिक कठिनाइका साथै नीतिगत कारणहरूले पनि यसलाई चुनौतीपूर्ण बनाएका छन्। केही सीमित नाकाहरूबाट सम्भावना देखिए पनि, चीनको प्राथमिकता व्यापार विस्तारमा बढी केन्द्रित रहेको र विद्युत् आयातमा त्पति चासो नदेखिएको अवस्था छ। अर्कोतर्फ, भारतको सन्दर्भमा भने ऊर्जा निर्यातको सम्भावना निकै बलियो छ। भारतले हाल नै ठूलो परिमाणमा विद्युत् आवश्यक पर्ने अवस्था देखिएको छ, र भविष्यमा यसको माग अझ बढ्ने निश्चित जस्तै छ। यद्यपि, भारतले आफ्नो नीतिअनुसार चीनको लगानी रहेको परियोजनाबाट उत्पादित विद्युत् नकिन्ने व्यवस्था गरेको छ, जसले केही हदसम्म हाम्रो परियोजना संरचनामा प्रभाव पार्न सक्छ। तर यो विषय क्षेत्रीय राजनीति र रणनीतिसँग जोडिएको हुँदा स्वाभाविक पनि लाग्छ। समग्रमा हेर्दा, नेपालको प्रमुख र व्यवहारिक ऊर्जा बजार भारत नै हो भन्ने मेरो निष्कर्ष छ। त्यसैले हामीले उत्पादन क्षमतामा थप ध्यान केन्द्रित गर्दै, निर्यात प्रक्रिया सहज बनाउनुपर्छ। साथै, विद्युत् व्यापारमा निजी क्षेत्रलाई पनि सक्रिय

भूमिका दिन सके, प्रतिस्पर्धात्मकता र कार्यक्षमता दुवै बढ्ने विश्वास मैले गरेको छु।

स्मार्ट ग्रीड, ऊर्जा भण्डारण जस्ता प्रतिधिहरू नेपालमा कतिको व्यावहारिक छन् ?

स्मार्ट ग्रीड, ऊर्जा भण्डारण जस्ता आधुनिक प्रविधिहरू नेपालका लागि दीर्घकालीन रूपमा अत्यन्त महत्त्वपूर्ण र व्यावहारिक हुने सम्भावना म देख्छु। विश्वका सफल उदाहरणहरू हेर्दा स्पष्ट हुन्छ कि सरकारले प्रत्यक्ष व्यापार गरेर मात्र होइन, बरु निजी क्षेत्रलाई अवसर दिएर र प्रतिस्पर्धात्मक वातावरण सिर्जना गरेर नै ऊर्जा क्षेत्रसहित समग्र अर्थतन्त्र मजबुत बनेको छ। नेपालको सन्दर्भमा ऊर्जा भण्डारणको विषय भने अझ प्रारम्भिक चरणमै रहेको छ। यसको व्यावहारिक प्रयोग, लागत, प्रविधि र दीर्घकालीन प्रभावबारे अझ गहिरो अध्ययन र परीक्षण आवश्यक छ। यद्यपि, पछिल्लो समयमा हाइड्रोजन ऊर्जा जस्ता नयाँ अवधारणाहरू पनि चर्चा र अध्ययनको चरणमा प्रवेश गरिरहेका छन्, जुन भविष्यका लागि महत्त्वपूर्ण सम्भावना बोकेको क्षेत्र हो। त्यसैले मेरो विचारमा नेपालले यस्ता आधुनिक प्रविधिहरूलाई तत्कालै व्यापक रूपमा अपनाउनेभन्दा पनि क्रमिक रूपमा परीक्षण, अध्ययन र निजी क्षेत्रको सहभागितासहित विस्तार गर्दै जानु उपयुक्त हुन्छ। दीर्घकालमा यी प्रविधिहरूले नेपालको ऊर्जा प्रणालीलाई अझ सुदृढ, लचिलो र प्रभावकारी बनाउन महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्नेछन् भन्ने मेरो विश्वास छ।

युवा पुस्ताले ऊर्जा क्षेत्रमा कसरी बढाउन के तयारी गर्नुपर्छ ?

इन्जिनियरिङ पढेर काम गर्नुपर्छ। करियर बनाउन पढाइ र सिप आवश्यक रहेको छ। यो क्षेत्रमा युवाहरू आउनुपर्छ।

अझै पनि आयोजना बनाउन खोला बाँकी छन् ?

बाबुराम भट्टराई प्रधानमन्त्री हुँदा खोला १ हजारमा पाइन्थ्यो। त्यतिबेला सबैले दर्ता गरेर भोलामा राखेका थिए। अहिले भोलामा राख्न सक्ने सम्भावना छैन। किनभने वर्षको २० लाख रुपियाँ तिर्नुपर्छ। वर्षको ५ करोड हुनेले मात्र ५ मेगावाट क्षमताको लाइसेन्स बोक्न सक्छ। त्यसैले पहिले भए पनि अहिले छैन।

इपानको चुनावलाई कसरी हेर्नु भएको छ ?

चुनाव अलिअलि लागेको छ। म स्वतः अध्यक्ष भए पनि चुनौतीपूर्ण रहेको छ। सकेसम्म सहमतिमा अगाडि बढ्छ भन्ने नै रहेको छ।

वरिष्ठ उपाध्यक्ष स्वतः अध्यक्ष हुने प्रावधान सही छ ?

हामीले एफएनसीसीआइबाट सिकेका हौं। अहिले वरिष्ठ हुने स्वतः हुने र अर्को पल्ट भने चुनाव हुने प्रावधान गर्ने योजना रहेको छ। त्योअनुसार विधान संशोधन प्रस्ताव पनि अगाडि बढिसकेको छ।

मोहनकुमार डाँगी
वरिष्ठ उपाध्यक्ष, इपान